

GUY DE MAUPASSANT

ELÄMÄN TARINA

Ги д. Мопассан

Elämän tarina

«Public Domain»

Мопассан Г. д.

Elämän tarina / Г. д. Мопассан — «Public Domain»,

Содержание

I	5
II	14
III	18
IV	27
V	36
Конец ознакомительного фрагмента.	37

Guy de Maupassant

Elämän tarina

I

Saatuahan matkalaukkunsa kuntoon, meni Jeanne ikkunan luo, mutta sade ei vain ollut tauonnut. Koko yön oli rankkasade rapisten piessyt ikkunaruujuja ja kattoja. Matala, vettä tulvillaan oleva taivas näkyi kuin haljenneen, tyhjentyänsä kaiken sisällyksensä maan päälle, liuottaen sen liemeksi, sulattaen sen kuin sokerin. Tuulenpuuskat henkäilivät painostavan lämpiminä. Yli äyräittänsä paisuneiden ojien kohina täytti autiot kadut, ja talot imivät kuin sienet itseensä kosteuden, joka tunkeutui niiden sisään, saaden seinät kellareista ullakkoihin asti hikoilemaan.

Jeanne, joka edellisenä päivänä oli päässyt luostarikoulusta ja nyt vihdoin oli kokonaan vapaa ja valmis ottamaan haltuunsa elämän onnen, josta hän niin kauan jo oli unelmoinut, pelkäsi, että isänsä kieltäytyisi lähtemästä matkalle, ellei ilma kirkastuisi, ja siksi hän nyt jo sadannen kerran aamusta lähtien tarkasteli taivaan rantaa.

Sitten hän huomasi, että oli unohtanut panna almanakkansa matkalaukkuunsa. Hän otti seinältä kuukausiin jaetun pienen pahviliuskan, jossa kuvan keskellä oli kultaisilla numeroilla kuluva vuosiluku 1819. Sitten pyyhkäisi hän lyijykynällä yli sen neljä ensimmäistä saraketta ja merkitsi viivalla jokaisen pyhimyksen nimen toukokuun 2: een päivään saakka, jona päivänä hän oli luostarikoulusta päässyt.

Oven takaa kuului ääni: "Jeannette!"

Jeanne vastasi: "Tule sisään, isä!" Ja hänen isänsä ilmestyi ovelle.

Paroni Simon-Jacques Le Perthuis des Vauds oli edellisen vuosisadan aatelismiehiä, omituinen ja hyväluontoinen ihminen. Intomielisenä J. – J. Rousseau'n oppilaana hän oli rakastajan tavoin kovin ihastunut luontoon, vainioihin, metsään ja eläimiin.

Synnynnäisenä ylimyksenä hän vihasi vaistomaisesti vuoden 1793 tapahtumia; mutta luonnonlaadultaan ajattelijana ja kasvatukseltaan vapaamielisenä hän inhosi tyranniutta loukkaamattomalla ja korupuheisella vihan tunteella.

Hänen suurin voimansa ja suurin heikkoutensa oli hänen hyvytensä, jolla ei ollut riittävästi käsivarsia hyväilemiseen, antamiseen, syleilemiseen, hyvyys, kuin Luojan, säännötön, vastaansanomaton, aivan kuin tahdon hermo hänellä olisi ollut turtunut, aivan kuin joku aukko olisi ollut hänellä tarmossa, hyvyys, joka oli melkein kuin pahe.

Teorian miehenä hän oli keksinyt kokonaisen kasvatussuunnitelman tytärtään varten haluten tehdä hänet onnelliseksi, hyväksi, suora- ja helläluontoiseksi.

Kahdenteentoista ikävuoteensa asti oli tyttöä pidetty kotona, ja sitten oli hänet, vastoin äitinsä kyynleitä, pantu Sacré-Cœur'in luostarikouluun.

Isä oli pitänyt häntä siellä lujasti lukittuna, kuin luostariin suljettuna ainakin, jättäen hänet tietämättömäksi ihmisten oloista. Isä halusi saada tyttärensä sieltä seitsemäntoista vuoden iässä siveänä neitseenä, voidakseen itse kastaa hänet jonkinlaiseen jälkirunouden kylpyyn, voidakseen ulkona maalla, viljavien vainioiden keskellä, avata hänen sielunsa, haihduttaa hänen turtuneen tietämättömyytensä, näyttämällä hänelle luonnon suoraa rakkautta, eläinten yksinkertaista hellyyttä, elämän lain ylevää puhtautta.

Nyt Jeanne tuli luostarikoulusta säteilevänä, täynnä elämän nestettä ja onnen himoa, valmiina kaikkiin iloihin, kaikkiin sattuman tarjoamiin hurmaaviin tilaisuuksiin, jotka hän jo hengessään oli nähnyt joutohetkinään, pitkinä öinä, toiveittensa yksinäisyyteen uponneena.

Ulkomuodoltaan hän oli kuin joku Veronesen maalaama kuva hohtavine vaaleine hiuksineen, jotka tuntuivat ottaneen värin hänen hipiästään, tuosta ylimyksen hipiästä, joka hiukkasen vain vivahti

ruusunpunaiselle ja oli kevyen untuvan varjostama. Sitä saattoi pitää vaaleana samettina, joka kuulteli esiin vain silloin kuin aurinko sitä säteillään hyväili. Hänen silmänsä olivat siniset, himmeän siniset kuin kuvilla hollantilaisissa porsliinimaalauksissa.

Vasemmanpuoleisessa sieraimen siivessä oli hänellä pikkurainen kauneuden-merkki, oikealla puolella leuassa toinen, jossa oli muutamia hienoja karvoja, siihen määrin hänen ihonsa värisiä, että niitä tuskin huomasi. Kasvultaan hän oli kookas, rinta oli hänellä täyteläinen, vartalo solakka ja notkea. Hänen kirkas äänensä tuntui toisinaan liian terävältä, mutta hänen raikas naurunsa levitti iloa hänen ympärilleen. Usein oli hänellä tapana teeskentelemättömällä liikkeellä nostaa molemmat kätensä ohimoilleen ikäänkuin silittääkseen hiuksiaan.

Jeanne juoksi isäänsä vastaan ja syleili ja suuteli häntä.

– Lähdemmehän sittenkin, isä? – kysyi hän. Hänen isänsä hymähti, ravisteli jo harmaantuvia, pitkiä hiuksiaan, ja ojensi kätensä ikkunaa kohti.

– Mitenkä luulet voitavan lähteä matkalle tällaisella ilmalla?

Mutta tytär rukoili häntä mielistellen ja innokkaasti:

– Voi, lähtekäämme, isä! Jälkeen puolen päivän on varmaan jo kaunis ilma.

– Äitisi ei siihen suostu millään ehdoin.

– Kyllä, varmasti, minä saan hänet suostumaan.

– No, jos sinä hänet taivutat, niin minä puolestani olen valmis.

Ja Jeanne hyppäsi juoksujalassa paronittaren huonetta kohti, sillä hän oli odottanut tätä lähtöpäivää yhä kasvavalla kärsimättömyydellä.

Siitä saakka kuin oli tullut Sacré-Coeur'in luostarikouluun ei Jeanne ollut Rouen'ista liikkunut minnekään, sillä hänen isänsä ei ollut myöntänyt hänelle minkäänlaisia huvituksia ennen hänelle määräämäänsä ikää. Vain kaksi kertaa oli hänet otettu mukaan Pariisiin, mutta sehän oli kaupunki sekin, ja tyttö haaveksi vain maalle pääsyä.

Nyt oli hän pääsemäisillään kesää viettämään heidän maatilalleen Peoples'iin, vanhaan perhekartanoon, joka sijaitsi meren rannalla likellä Yport'ia, ja siellä uskoi hän löytävänsä ääretöntä iloa vapaasta elämästä laineiden liepeillä. Lisäksi oli päätetty, että hän saisi omakseen tuon hovin, asuakseen siellä pysyväisesti, sitten kuin joutuisi naimisiin.

Sade, jota taukoamatta oli kestänyt edellisen päivän illasta saakka, oli nyt hänen elämänsä ensimmäinen suuri suru.

Mutta kolmen minutin kuluttua hän palasi juosten takaisin äitinsä huoneesta ja huusi niin, että koko talo kaikui:

– Isä, isä, äiti suostui; anna valjastaa hevoset!

Veden tulva ei vain laannut, vaan tuntui lisääntyneen melkein kaksinkertaiseksi, silloin kuin vaunut ajoivat portaiden eteen.

Jeanne oli jo valmis astumaan ajoneuvoihin, kun paronitar laskeutui alas portaita toiselta puolen puolisonsa, toiselta isokasvuisen sisäkön tukemana, joka oli väkevä ja roteva kuin mies. Tämä tyttö oli normandialainen, Caux'n seudulta kotoisin, ja näytti vähintään kahdenkymmenen vuotiaalta, vaikka oli korkeintaan yhdeksännellätoista. Talossa häntä pidettiin melkein kuin toisena tyttärenä, sillä hän oli ollut Jeannen rintasisar. Hänen nimensä oli Rosalie.

Tytön päätehtävänä muutoin oli talutella emäntäänsä. Tämä oli jo muutaman vuoden ajan tavattomasti lihonut sydänvian tähden, jota hän lakkaamatta valitteli.

Paronitar saapui kovin hengästyneenä vanhan kartanon portaikolle, loi katseensa pihalle, jossa vesi valui virtanaan ja mutisi:

– Ei ole todellakaan viisasta lähteä.

Hänen miehensä, yhä hymyillen, vastasi:

– Itsepä niin tahdoit, rouva Adélaïde.

Kun hänen vaimollaan oli tuo komea nimi Adélaïde, niin paroni aina lisäsi sen eteen sanan "rouva" äänensävyllä, josta kajahti hieman ivallista kunnioitusta.

Sitten paronitar lähti astumaan ja nousi vaivoin ajoneuvoihin, joiden kaikki vieterit taipuivat. Paroni kävi istumaan hänen viereensä, ja Jeanne ja Rosalie asettuivat etupenkille selin hevosiin.

Keittäjätär Ludivine toi joukon päällysvaatteita, jotka pantiin polville, ja lisäksi kaksi koria, jotka kätettiin jalkoihin; sitten kiipesi hän ajomiehen istuimelle ukko Simonin rinnalle ja kääriytyi isoon peitteeseen, jolla verhosi kokonaan päänsäkin. Ovenvartija vaimoineen tuli sanomaan hyvästi ja sulki vaunujen oven. Heille annettiin viimeiset määräykset matkatavaroista, joiden oli seurattava kärryillä perässä. Ja sitten lähdettiin matkalle.

Ajaja, ukko Simon, istui pää painuneena ja selkä kumarassa sateessa hyykistyen kolmella kauluksella varustetun päällystakkinsa peittoon. Sadekuurot pieksivät yhä armottomasti ruutuja ja vesi valui tietä pitkin virtanaan.

Hevosten nopeasti laukatessa pyörähtivät vaunut rantakadulle, sivuuttivat rivittäin seisovat suuret laivat, joiden mastot, reivit ja köydet surullisina kuin lehdeettömät puut kohosivat kohti vetistä taivasta, ja kääntyivät sitten Mont Riboudet'n boulevardille.

Pian vaunut sitten saapuivat ulos kedolle, jossa siellä täällä, oksat riipuksissa, raukeana ja sumuun uponneena seisoj yksinäinen salava. Kuului vain hevosten kavioiden kapse pyöräin painaessa lätäköistä säteinä räiskähtäviä kuvioita.

Ei kukaan puhunut mitään; mieli tuntui yhtä märältä kuin maakin. Äiti oli kumartunut taaksepäin ja nojasi päätänsä vaunujen seinään silmät ummessa. Paroni tarkasteli synkin silmin yksitoikkoisia, kosteita maisemia. Rosalie, jolla oli joku kääre polvillaan, oli vajonnut, kuin rahvaan lapset ainakin, omiin puoleksi itsetiedottomiin mietteisiinsä. Mutta Jeanne tunsu tuosta lämpimästä kosteudesta elpyvänsä eloon kuin sisällä säilytetty kasvi, joka on tuotu ulkoilmaan, ja hänen ylenpalttinen ilonsa loi kuin tiheä puun lehvä alakuloisen varjon hänen sydämeensä. Vaikk'ei hän mitään puhunutkaan, niin oli hänellä kuitenkin halu laulaa, kurottaa ulos kätensä ottaakseen kouransa täyteen vettä juodaksensa sen siitä, ja hän nautti hevosten kiivaasta juoksusta, maisemien surkeasta näöstä ja siitä tunteesta, että tiesi olevansa suojassa tässä vedentulvassa.

Ja ankarassa sateessa kohosi molempien hevosten kiiltävistä lanteista höyrypilvi aivan kuin kiehuva vedestä.

Paronitar vaipui vähitellen uneen. Hänen kasvonsa, joita reunusti kuusi riippuvaa, säännöllistä hiuskiehkuraa, kävivät veltoiksi, leväten pehmeästi hänen kaulansa kolmella suurella aallolla, joiden viimeiset mainingit katosivat hänen rintansa ulappaan. Hänen päänsä, joka kohosi jokaisesta hengenvedosta, vaipui jälleen paikoilleen, ja hänen poskensa pullistuivat, samalla kuin hänen raollaan olevien huuliensa lomasta lähti äänekäs kuorsaus. Hänen miehensä kallistui häntä kohti ja pani hiljaa hänen käsiensä väliin, jotka olivat ristissä hänen kookkaan vatsansa ympärillä, pienen nahkalaukun.

Tämä kosketus herätti paronittaren, ja hän katseli tuota esinettä himmeällä, keskeytyneen unen tylsistyttämällä katseella. Laukku putosi maahan ja aukeni. Kulta- ja setelirahoja varisi vaunun pohjalle. Paronitar heräsi nyt kokonaan ja hänen tyttärensä ilo puhkesi pitkään naurunpuuskaan.

Paroni kokosi rahat ja laski ne paronittaren syyliin sanoen:

– Kas siinä, rakas ystäväni, mitä on jäljellä moisistani *Éléot*'sta. Möin sen voidakseni toimittaa korjaustöitä *Peuples*'issa, jossa tästä lähtien tulemme usein oleskelemaan.

Paronitar sai luetuksi kokoon kuusituhatta neljäsataa frangia ja pisti rahat rauhallisesti taskuunsa.

Se oli jo yhdeksäs näin myyty maatila niistä kolmestakymmenestä yhdestä, jotka heidän vanhempansa olivat heille perinnöksi jättäneet. Heillä oli kuitenkin vielä noin kaksikymmentätuhatta *livres*'ea vuotuisia korkoja maista, jotka hyvin hoidettuina helposti olisivat voineet tuottaa kolmekymmentä tuhatta frangia vuodessa.

Koska he elivät yksinkertaisesti, olisivat nämä tulot heille kyllä riittäneet, ellei talossa olisi ollut reikää, joka oli aina auki: hyvyys. Se haihdutti rahat talosta kuin aurinko veden soista. Ja ne vuotivat pois, katosivat, hävisivät, mutta miten, sitä ei kukaan tietänyt. Alituisesti jompikumpi heistä

sanoi: "En tiedä, kuinka lienee käynyt, mutta olen kuluttanut tänään sata frangia ostamatta kuitenkaan mitään huomattavaa."

Tämä kevyt tapa käsitellä rahoja oli muuten heidän elämänsä suurimpia viehätyskappaleita, ja siinä kohdin sopivat he toisilleen erinomaisen hyvin, oikein liikuttavan hyvin.

Jeanne kysyi:

– Onkos minun hovini sitten kaunis?

Siihen vastasi paroni hilpeästi:

– Saatpa nähdä, tyttöseni.

Vähitellen rankka sade kuitenkin vaimeni ja muuttui vihdoin usvantapaiseksi, hienon hienoksi ilmassa liiteleväksi vesipölyksi. Pilvien muodostama katos tuntui kohoavan, vaalenevan, ja yht'äkkiä lankesi vainioille pilven reiästä, jota ei lainkaan näkynyt, pitkä, viisto auringon säde.

Ja kun pilvet halkesivat, näkyi taivaan sininen pohja. Sitten halkeama suureni aivan kuin vaatetta reväistessä, ja kauniin taivaan puhdas, kirkas ja syvä siinto aukeni yli maailman.

Puhalsi raitis ja suloinen tuulen henki, joka oli kuin maan mielihyvän huokaus, ja kun vaunut kulkivat puistojen tahi metsien läpi, niin kuului sieltä täältä jo höyheniään kuivattavan linnun hilpeätä viserrystä.

Tuli ilta. Kaikki nukkuivat nyt vaunuissa paitsi Jeanne. Kaksi kertaa pysähdyttiin majataloihin, jotta hevoset saisivat puhalttaa, jolloin niille syötettiin vähän kauraa ja juotettiin vettä.

Aurinko oli mennyt mailleen; jostakin kaukaa kuului kellojen soittoa. Pienessä kylässä sytytettiin lyhdyt ja taivaalla alkoivat tiheässä tuikkia tähdet. Paikka paikoin näkyi valaistuja taloja, joiden tulet pilkistivät esille pimeästä. Ja yht'äkkiä ilmestyi vuoren rinteen takaa kuusten oksien lomitse kuu punaisena, suunnattoman suurena, kuin unen horroksissa vielä.

Ilma oli niin lauha, että vaunun ikkunat pidettiin auki. Jeanne lepäsi nyt unelmiensa raukaisemana, onnellisten näkyjensä tyydyttämänä. Toisinaan, kun hänen jäsenensä olivat jäykistyneet kauan samassa asennossa istumisesta, aukaisi hän silmänsä, katsoi ulos, näki valoisassa yössä jonkun talon puitten vilahtavan ohi tahi jossakin niityllä jonkun lehmän makaavan ja nostavan päätään. Sitten hän muutti asentoa ja koetti saada kiinni keskeytyneestä unelmasta; mutta pyörien lakkaamaton kolina soi yhä hänen korvissaan, uuvutti hänen aivonsa, ja hän sulki uudelleen silmänsä tuntien sielunsa yhtä runnelluksi kuin ruumiinsakin.

Vihdoin pysähdyttiin. Miehiä ja naisia ilmestyi lyhdyt käsissä vaunujen ovien eteen. Oli tultu perille. Jeanne, joka yht'äkkiä oli herännyt, hyppäsi tuota pikaa ulos. Hänen isänsä ja Rosalie, joille muuan renki näytti valkeata, miltei kantaen saattoivat sisään paronittaren, joka oli aivan menehtymäisillään, valitteli vaivojaan ja lakkaamatta hoki heikolla, tuskin kuuluvalla äänellä: "Voi, Jumala! Lapsi raukat!" Hän ei tahtonut mitään juoda, ei mitään syödä, vaan pani maata ja nukkui heti.

Jeanne ja paroni söivät illallista kahden kesken.

He hymyilivät katsellessaan toisiaan ja tarttuivat toinen toisensa käteen yli pöydän. Heidät valtasi lapsellinen ilo, ja he ryhtyivät tarkastelemaan talon korjattua rakennusta.

Se oli korkea ja tilava normandialainen kartano, osaksi talonpoikais-, osaksi hovirakennus, tehty valkoisista, harmaiksi muuttuneista kivistä, ja niin avara, että kokonainen suku sopi siellä asumaan.

Tavattoman iso eteissuoja jakoi rakennuksen kahtia ja ulottui sen läpi niin, että sen molemmat suuret ovet olivat kummallakin julkisivulla. Kahdet portaat nousivat tästä eteisestä, muodostaen keskelle aukon, ja yhdistyivät kerrosta ylempänä sillaksi noiden molempain portaitten välille.

Alakerroksessa oikealla oli äärettömän suuri sali. Sen seinät olivat verhotut matoilla, joiden lehtikuvioissa näkyi lintuja. Huonekalujen päällyys oli kudotusta kankaasta, johon kuvitus oli otettu La Fontainen saduista, ja Jeanne oikein vavahti ilosta löytäessään tuolin, jota hän pikku tyttönä oli suuresti rakastanut ja johon oli kuvattu satu ketusta ja haikarasta.

Salin vieressä sijaitsi kirjasto täynnä vanhoja kirjoja sekä kaksi muuta asumatonta huonetta. Vasemmalla oli ruokasali uusine pöytäkalustoineen, liinavaatteiden säilytys huone, ruokakamari ja keittiö sekä pieni erillinen osasto kylpyhuoneineen.

Välikkö jakoi koko alakerran kahteen osaan. Kymmenen huoneen kymmenet ovet johtivat tästä käytävästä. Aivan perällä oikealla puolella oli Jeannen huoneusto. He astuivat sinne sisään. Paroni oli sen vastikään laittanut uuteen kuntoon, ottaen yksinkertaisesti käytäntöön ullakolle jo ammuin joutuneet seinäverhot ja huonekalut.

Alkuperäiset, sangen vanhat flaamilaiset verhot kansoittivat sovinnaisilla henkilökuvillaan tämän huoneen seinät.

Vuoteensa huomattuaan tyttö ihan huudahti ilosta. Kultakin neljältä kulmalta kannattivat vuodetta, ikäänkuin sen vartijoina, suuret, pikimustat, tammipuusta veistetyt ja kiiltäviksi vahatut linnut. Reunustoilla kulki kaksi leveää puuhun veistettyä kukkais- ja hedelmäkiekurua, ja neljä hienosti uurrettua korinttilaispilaria kannatti ylhäällä kulkevaa ruusu- ja lemmikkiekurua.

Vuode oli monumentaalisen, mutta samalla sangen siron näköinen, huolimatta ajan ruskeuttamista sivuistaan.

Vuoteen peite ja sen yläpuolella oleva "taivas" loistivat vastakkain kuin taivas ja sen kuvajainen. Ne olivat tehdyt vanhanaikaisesta tummansinisestä silkistä, jossa tähtinä oli suuria kultalankaisia liljoja.

Vuodetta kyllin ihailtuaan Jeanne kohotti kynttilänsä ja alkoi tutkia seinäverhoja päästäkseen selville siitä, mitä niihin oli kuvattu.

Nuori herra ja neito, kumpikin puettuina mitä merkellisimpiin viheriän-punakeltaisiin vaatteisiin, haastelivat keskenään sinisen puun alla, josta riippui valkeita hedelmiä. Suuri samanvärinen jänis pureskeli harmaata ruohoa.

Aivan näiden henkilöiden yläpuolella, mutta sopivan matkan päässä, näkyi viisi pientä, suippokattoista majaa, ja ylhäällä, aivan taivaan rajoilla, seisoi tulipunainen tuulimylly.

Suuret kukkaisköynnökset kiertelivät koko tämän kuvasarjan ympärillä.

Kaksi muuta esitystä näytti aivan samanlaiselta kuin tämäkin, paitsi että taloista nähtiin tulevan ulos neljä pientä, flaamilaiseen tapaan puettua ihmistä, jotka ojensivat käsivarsiaan taivasta kohden näyttäen äärimmäisen hämmästyneiltä ja raivostuneilta.

Viimeinen verho esitti kokonaisen näytelmän. Jäniksen lähellä, joka tässäkin pureskeli ruohoa, makasi pitkällään kuolleelta näyttävä nuori mies. Nuori nainen katseli häntä ja lävisti parhaillaan miekalla rintaansa, ja puun hedelmät olivat muuttuneet mustiksi.

Jeanne ei voinut ymmärtää näytelmän tarkoitusta, ennenkuin hän kuvauksen nurkasta keksi mikroskooppisen pienen petoeläimen, jonka jänis olisi voinut pistää poskeensa yhtä helposti kuin ruohonkorren. Ja kuitenkin se oli leijona.

Silloin hän muisti Pyramuksen ja Thisben onnettomuudet, ja samalla kuin hän hymyili piirrosten yksinkertaisuudelle, hän tunsi olevansa onnellinen saadessaan elää tämän rakkaustarinan seurassa, joka lakkaamatta haastoi hänelle hänen rakkaampien toiveittensa kieltä ja seuloi hänen uniinsa joka yö vanhanaikaista legendanomaista hellyyttä.

Muussa sisustuksessa yhtyivät mitä erilaisimmat muodot ja makusuunnat. Ne olivat huonekaluja, jotka jokainen polvi jättää jälkeensä suvun huostaan ja joiden vaikutuksesta vanhat talot muodostuvat eri aikakausia esittäviksi museoiksi. Muhkea Ludvig XIV: n tyylinen kuparilla panssaroitu säilikkö seisoi kahden Ludvig XV: n tyyllisen nojatuolin välissä, jotka yhä komeilivat alkuperäisissä kukallisissa silkkipäällyksissään. Ruusupuinen kirjoituspöytä seisoi uunia vastassa, jonka reunustalla oli pyöreän lasikuvun alla empiirityylinen pöytäkello.

Se esitti pronssista mehiläispesää, joka riippui neljän marmoripilarin varassa kultaisia kukkia kasvavan puutarhan päällä. Sangen ohuen heiluritangon päässä tuli pesän raosta esiin pieni emaljiipinen mehiläinen, leijaillen ikuisesti edestakaisin tässä puutarhassa. Kellon fajanssinen numerotaulu oli sovitettu mehiläispesän kylkeen.

Kello alkoi lyödä yhtätoista. Paroni syleili tytärtään ja meni sitten omiin huoneisiinsa.

Silloin Jeanne kaikkea nyt näkemäänsä kaihoten rupesi levolle.

Hänen katseensa silmäili viimeisen kerran huoneen eri esineitä; sitten sammutti hän kynttilän. Mutta päittäin seinää vasten olevan vuoteen vasemmalla puolen oli ikkuna, josta tulvaili sisään kuunvalo, levittäytyen kirkkaaksi valoläikäksi lattialle.

Kuun paiste heijasteli seinillä kietoen Pyramuksen ja Thisben liikkumattoman lemmentarinan yhä tarunomaisempaan hohteeseen.

Vastapäätä vuodettaan olevasta ikkunasta Jeanne näki suuren puun, joka aivan kylpi suloisessa kuunpaisteessa. Hän kääntyi kyljelleen ja sulki silmänsä, mutta avasi ne jonkun ajan kuluttua uudelleen.

Hän tunsi vieläkin vaunujen heilahtelua, ja pyöräin jyrinä soi yhä hänen korvissaan. Hän asettausi ensin aivan liikkumattomaksi, toivoen lopultakin vaipuvansa uneen. Mutta hänen kärsimätön odottelunsa sai koko hänen ruumiinsa kiihdyksiin.

Hänen jalkojaan nyki, ja häneen tuli kuumetta. Silloin hän nousi ylös, ja avojaloin, paljain käsivarsin ja pitkässä yöpaidassaan, joka teki hänet aaveenkaltaiseksi, hän astui lattialle, meni valoläikän yli, avasi ikkunan ja katsoi ulos.

Yö oli niin valoisa, että näki melkein yhtä selvästi kuin kirkkaalla päivällä, ja nuori tyttö tunsi jälleen seudun, jota hän oli rakastanut varhaisimmasta lapsuudestaan alkaen.

Hänen edessään levittäysi yöllisessä valaistuksessa keltaisena kuin voi laaja nurmikenttä. Kaksi jättiläiskokoista puuta levitti oksiaan kumpikin omalla puolellaan rakennuksen edessä, plataani pohjois- ja lehmus eteläpuolella.

Aivan laajan nurmikentän äärellä näköala päättyi pieneen huvimetsikköön. Tämä käsitti viisi riviä jalavia, jotka olivat istutetut suojaksi myrskyjä vastaan. Vääntyneinä, pyöristyneinä ja tasaisesti katkenneina kuin katto ne seisoivat meren irrallisia tuulia vastassa.

Tämän puistokappaleen halki kulki sekä oikealla että vasemmalla pitkä, suunnattoman suurten poppelien reunustama kujanne. Näitä sanottiin Normandiassa *peuples'iksi*, ja ne erottivat herraskartanon kahdesta siihen kuuluvasta moisiesta, joista toinen oli Couillard-nimisen, toinen Martin-nimisen perheen hoidossa.

Näistä poppeleista oli kartano saanut nimensä. Ja näiden rajojen ulkopuolella levisi laaja viljelemätön tasanko, jossa kasvoi orjanruusupensaita ja jossa puhuri puhalsi ja rienui yötä päivää. Siellä sitten maankamara yht'äkkiä katkesi jyrkäksi, sadan metrin korkuiseksi suoraksi ja valkoiseksi äyryäksi, jonka juurta meren aallot huuhtelivat.

Jeanne näki etäällä meren laajan, läikehtivän pinnan, joka tuntui kuin uinailevan tähtien alla.

Tähän öiseen hiljaisuuteen kohosivat maan kaikki tuoksut. Ikkunan edessä kasvava jasmini levitti yhä voimakasta lemuaan, joka sekaantui vasta puhkeavien lehtien hienompaan tuoksuun. Ja vienot tuulenhenkäykset lisäsivät siihen suolaisen meri-ilman väkevää makua ja levän kirpeätä hikeä.

Nuori tyttö antautui nauttimaan tuoksujen suloa, ja ympäröivä hiljaisuus rauhoitti häntä kuin raitis kylpy.

Kaikki eläimet, jotka illan tultua virkoavat ja saavat hämäräperäiselle elämällensä yön rauhallisuudesta turvan, täyttivät pimeyden hiljaisella hyörinällä. Suuria lintuja kiiti ääntä päästämättä ilmassa kuin täpliä, kuin varjoja, näkymättömäin hyönteisten surina hipaisi korvia ja äänetöntä liikettä huomasi kasteisella ruohikolla tahi autioilla hiekkaisilla teillä.

Ainoastaan muutamat alakuloiset sammakot päästivät kuuta kohti lyhyitä, yksitoikkoisia äännähdyksiään.

Jeannesta tuntui kuin hänen sydämensä olisi avartunut ja täyttynyt äänistä, hiljaisista kuin tämä kuutamoilta, ikäänkuin siinä olisi alkanut väreillä tuhansia erilaisia haluja, noiden öisten hyönteisten kaltaisia, jotka hyrisivät hänen ympärillään. Hänen mielentilansa sulautui tähän elävään runouteen. Ja tässä kalpean yön leppoisassa rauhassa hän tunsi ruumiissaan yliluonnollisia puistatuksia, käsittämättömäin toiveiden sykähdytelyä, jotakin onnen henkäyksen tapaista.

Ja hän alkoi unelmoida rakkaudesta.

Rakkaus! Se oli jo kahden vuoden ajan täyttänyt hänen sielunsa lähenemisensä lisääntyvällä levottomuudella. Nyt oli hän vapaa voidakseen rakastaa, nyt ei tarvinnut muuta kuin vain kohdata sen esine, mies.

Minkälainen hän oli oleva? Sitä ei Jeanne tarkalleen tietänyt eikä sitä edes itseltään kysellytkään. Hän oli vain oleva *hän*, siinä kaikki.

Jeanne tiesi vain, että oli jumaloiva häntä koko sielustaan ja että hän oli rakastava Jeannea kaikista voimistaan. He tulisivat kävelemään yhdessä iltoina kuin tämä siinä valon hohteessa, joka tähdistä sataa. He tulisivat kävelemään käsikädessä, toisiansa vastaan painautuneina, kuunnellen toistensa sydämien sykintää, tuntien toistensa käsivarsien lämpöä, levittäen lempeään kesäyön leppoisaan kuulakkuuteen, siihen määrin yhdistyneinä, että yksin pelkän tunteensa voimalla helposti voisivat tunkeutua toistensa ajatusten salatuimpiinkin sopukkoihin.

Ja tätä olisi kestävä iankaiken, selittämättömän rakkaudentunteen kirkkaudessa.

Ja yht'äkkiä Jeannesta tuntui, että mies oli siinä, aivan hänen vieressään ja äkkiä puistatti omituinen intohimon väristys koko hänen ruumistaan. Hän pusersi tietämättään käsivartensa rintaansa vastaan aivan kuin syleilläkseen unelmaansa, ja hänen tuota tuntematonta kohti käännettyillä huulillaan tuntui jotakin, joka melkein raukaisi hänet tainnoksiin, aivan kuin kevään henkäys olisi antanut hänelle lemmen suudelman.

Yht'äkkiä kuuli hän alhaalla kartanon takana tiellä askeleita yön hiljaisuudessa. Ja sielunsa hurjassa hurmiossa, intomielisessä uskossaan mahdottoman mahdollisuuteen, salliman sattumiin, jumalalliseen aavistukseen ja kohtalon oikkuihin hän ajatteli: "Jospa se olisi hän?" Ja henkeään pidättäen hän kuunteli kulkijan määräperäisiä askeleita varmana siitä, että tämä oli pysähtyvä portille ja pyytävä häneltä vieraanvaraisuutta.

Kun hän oli mennyt ohi, tuli Jeanne alakuloiseksi pettymyksestä. Mutta hän käsitti myös toiveestansa syntyneen innostuksen ja hymyili tälle mielettömyydelleen.

Sitten antoi hän, hieman rauhoittuneena, mielensä liittää järkevämmän unelman vuohon, koettaen tunkeutua tulevaisuuteen ja suunnitella elämäänsä.

Täällä, tässä rauhallisessa kartanossa, joka valtavana kohosi yli meren, oli hän asuva miehensä kanssa. Hänellä oli varmaan oleva kaksi lasta, poika miestänsä, tytär itseään varten. Ja hengessään näki hän jo lastensa juoksentelevan nurmikolla plataanin ja lehmuksen välillä isän ja äidin seuratessa heitä ihastunein silmin ja vaihtaessa keskenään, heidän päittänsä yli, helliä katseita.

Ja kauan, kauan hän näin unelmoi kuun päättäessä kulkuaan poikki taivaan ja vaipuessa meren helmaan. Ilma kävi viileämmäksi. Idässä alkoi taivas vaaleta. Kukko lauloi oikealla olevassa moisiossa ja siihen toiset vastasivat moisiesta vasemmalta. Niiden käheät äänet tuntuivat tulevan jostakin hyvin kaukaa kanakopin seinien läpi. Ja taivaan äärettömältä kannelta, joka huomaamatta oli valjennut, sammuivat jo tähdet.

Vähäinen linnun ääni piipahti jostakin. Viserrystä, alussa arkailevaa, kuului puun lehvistä; sitten se kävi rohkeammaksi, vilkkaammaksi, iloisemmaksi, leviten oksalta oksalle, puusta puuhun.

Jeanne tunsu yht'äkkiä olevansa kuin kirkastunut, ja kohottaen päänsä, jonka oli kätkenyt käsiinsä, hän sulki silmänsä, joita huikaisi hohtava päivän koi.

Kokonainen vuori purppuran punaisia pilviä, jotka osaksi olivat suuren poppelikujanteen peitossa, levitti loistettaan yli havahtuneen maan.

Ja verkalleen, hajoittaen hehkuvat pilvet, sirotellen tulta puihin, tasangoille, valtamerelle, yli kaiken ilmojen lakeuden, ilmestyi taivaalle ääretön, liekehtivä päivän kehrä.

Jeanne tunsu aivan hullaantuvansa onnesta. Hurmaava ilon tunne, tuon luonnon loiston herättämä ääretön ihastus valtasi hänen sydämensä, raukaisi sen. Siinä oli hänen aurinkonsa, hänen päivänsä koi, hänen elämänsä aamu, hänen toiveittensa nousu! Hän ojensi käsivartensa kohti tuota säteilevää avaruutta, tuntien halua syleillä itse aurinkoa. Hän tahtoi puhua, huudahtaa jotakin jumalallista niin kuin tämä päivän valkeneminen, mutta hän oli kuin kivettynyt paikalleen,

herpoutunut innostukseensa. Ja painaen otsansa käsiinsä hän tunsi silmäinsä täyttyvän kyyneleistä, ja hänen itkunsa oli suloinen.

Kun hän jälleen kohotti päänsä, oli tuo ihana päivän nousu jo ohitse. Hän tunsi jo itsekin tyyntyneensä, hieman väsyneensä, aivan kuin jäähtyneensä. Sulkematta ikkunaa kävi hän pitkälleen vuoteeseensa, unelmoi vielä hetkisen ja nukkui sitten niin sikeään uneen, ettei kello kahdeksan aikaan lainkaan kuullut isänsä herätyshuutoa, vaan havahtui vasta, kun isä astui sisään hänen huoneeseensa.

Isä tahtoi näyttää hänelle, kuinka kartano, *hänen oma* kartanonsa, oli tullut kauniiksi.

Rakennuksen julkipuolen, joka oli sisämaalle päin, erotti tiestä avara piha, johon oli istutettu omenapuita. Tämä tie, jota nimitettiin kylän tieksi, se kun kulki talonpoikain tilusten väliltä, yhtyi noin puolen peninkulman päässä Havre'sta Fécamp'iin kulkevaan maantiehen.

Suora lehtikuja johti metsän laidasta aivan portaiden eteen. Ulkokuoneet, jotka olivat pieniä, rantakivistä tehtyjä olkikattoisia rakennuksia, seisoivat rivittäin molemmin puolin pihaa, kummankin moision rajaojan reunoilla.

Katot olivat uudelleen laitettut, kaikki puusepän työt korjatut, seinät paikatut, huoneisiin pantu uudet seinäpaperit, koko sisusta uudelleen maalattu. Ja vanhalla, tummentuneella asuinrakennuksella oli nyt, kuin mitkään täplät, uudet, hopeanhohtavat, valkoiset ikkunaluukkunsa ja verokset rappauksensa suurella, harmahtavalla julkipuolellaan.

Toinen julkipuoli antoi merelle päin, joka näkyi etäällä pensaikon ja tuulen riipimien jalavain muodostaman seinämän yli.

Käsikädessä tarkastelivat Jeanne ja paroni kaikkea, yhtäkään nurkkaa sivuuttamatta. Sitten kävelivät he verkalleen pitkin poppelikujanteita, jotka rajoittivat sitä aluetta, jota sanottiin puistoksi. Puitten välissä nurmi levittäytyi vihreinä mattoina. Ihan perällä sijaitseva pensasmetsä oli hurmaava pienine kiertelevine polkuineen, joita reunustivat lehtiaitaukset. Yhtäkkiä lähti sieltä jänis loikkaamaan, pelästyttäen nuorta tyttöä, ja puikki sitten mäen rinnettä myöten, kadoten ruohikkoon meren äyräälle.

Aamiaisen jälkeen, kun rouva Adélaïde vieläkin väsyneenä halusi levähtää, esitti paroni Jeannelle kävelyä Yport'iin saakka.

Ja he lähtivät kulkien ensin Étouvant'in kylän kautta, jossa Peoples sijaitsi. Kolme talonpoikaa tervehti heitä aivan kuin olisivat olleet vanhoja tuttuja.

Sitten he tulivat metsään, joka kaltevana laskeutui meren rantaan pitkin kiertelevää notkoa.

Kohta näkyi jo Yport'in kylä. Ovien kynnyksillä istui siellä vaatteitaan paikkaillen naisia, jotka heitä katselivat. Luisuva kylän raitti, jonka keskellä juoksi puro, ja talojen edessä viruvat romuläjät levittivät kirpeätä suolaveden hajua. Ruskeita verkkoja, joihin sinne tänne oli jäänyt kiiltäviä, pikku hopearahain näköisiä suomuksia, riippui kuivamassa talorähjain ovissa, joista tunkeutui ulos suurilukuisten, yhdessä ainoassa huoneessa ahtaasti majailevain perheitten lemua.

Muutamia kyyhkysia käveli puron vartta ruokaansa etsien.

Jeanne katseli tätä kaikkea uteliaana ja ihmetellen kuin jotakin teatterilaitetta.

Mutta yhtäkkiä, erään talon nurkasta kääntyessä, näki hän meren, joka sinertävänä ja iloisen kiiltävänä levisi hänen eteensä silmän siintämättömiin.

He pysähtyivät rantaäyräälle katselemaan. Purjeita, valkoisia kuin linnun siivet, näkyi meren selällä. Oikealla ja vasemmalla kohosi äärettömän jyrkkä äyräs. Toisella kädellä pysähdytti heidän katseensa niemeke, toisella taas ulottui rannan juova äärettömän kauas häipyäkseen lopulta näkymättömäksi viivaksi.

Satama ja taloja näkyi erästä läheisestä rannan halkeamasta; ja pieni maininki kantoi meren laidalle vaahtoröyhelöä, hiljaa loiskahdellen ja lipuen rantakiville.

Asukkaiden alukset, jotka olivat vedetyt pyöreistä kivistä tehdyille veneteloille, lepäsivät kyljellään kääntäen päivää kohti tervatut pyöreät poskensa. Muutamat kalastajat laittoivat niitä kuntoon illaksi, kun tuli nousuvesi.

Eräs kalastaja tuli kaupittelemaan kaloja, ja Jeanne osti yhden kampelan, jonka itse tahtoi kantaa Peoples'iin.

Sama mies tarjosi palvelustaan purjehdusmatkoja varten ja mainitsi monta kertaa nimensä, että se hyvin painuisi mieleen: "Lastique, Josephin Lastique".

Paroni lupasi pitää sen muistissaan.

Ja sitten he lähtivät kotia päin.

Kun ison kalan kantaminen alkoi Jeannea väsyttää, pisti hän sen kiduksien läpi isänsä kepin, jonka päihin kumpikin sitten tarttui kiinni, ja siten he astuivat iloisesti ylös mäkeä, rupertellen kuin kaksi lasta, pää pystyssä ja silmät säteilevinä kantaen kampelaa, joka vähitellen alkoi heidän käsivarsiaan uuvuttaa, ja jonka paksu pyrstö laahasi maata pitkin.

II

Jeannelle koitti nyt hurmaava, vapaa elämä. Hän lueskeli, haaveili ja kuljeskeli yksinään ympäristössä. Hän harhaili hitain askelin pitkin teitä unelmiinsa vaipuneena tahi juoksenteli keikkuen luikertelevissa laaksoloissa, joiden rinteiden molempia harjanteita orjanruusut kattoivat kuin kultapäähine ikään. Niiden väkevä ja suloinen tuoksu, joka vielä oli kuumuudesta kiihtynyt, huumasi häntä kuin hehkuva viini, ja rantaan vierivien laineiden etäinen loiske tuuditti hänen mieltänsä kuin maininki.

Toisinaan hän raukeuden painostamana heittäysi loikomaan tiheälle nurmikolle mäen rinteelle; toisinaan taas, kun hän yht'äkkiä, laakson käänteessä, lehväin lomitse sattui näkemään palasen meren sineä säteilevän auringon paisteessa ja purjeen siellä kiitävän taivaan rannalla, yllätti hänet hurja riemu, kuin aavistuksena hänen päällään liitelevän, salaperäisen onnen lähestymisestä.

Rakkaus yksinäisyyteen valtasi hänet tämän suloisen seudun raittiissa ilmassa ja laajojen taivaan lakeuksien tyyntävyydessä rauhassa, ja kauan istui hän aina mäkien harjanteilla, missä arat jäniksen pojat kuppelehtivat melkein hänen jalkojensa juuressa.

Usein ryhtyi hän juoksemaan rantakallioiden äyräällä, jossa kevyt merituuli häntä ympäröi, väristen aivan ihastuksesta, kun ei väsymys häntä siinä vaivannut enemmän kuin kalaa uidessaan tahi pääskystä lennossaan.

Kaikkialle kylvi hän muistoja niinkuin siemeniä maahan, niitä muistoja, jotka kestävät kuolemaan asti. Hänestä tuntui, että hän jätti näiden laaksojen jok'ikiseen rakoon jotakin omasta sydäimestään.

Hän alkoi innokkaasti ottaa merikylpyjä. Hän ui silmäkantamattomiin ulos rannasta, sillä hän oli voimakas, rohkea, vaaraa pelkäämätön. Hänen oli suloista olla raikkaissa, kirkkaissa, sinisissä aalloissa, jotka häntä kantoivat ja keinuttelivat. Päästyään loitommalta rannasta hän kääntyi selälleen ja loikoi käsivarret ristissä yli rinnan, katse suunnattuna taivaan syvään siintoon, jonka väliin nopsasti halkasi pääskysen lento tahi jossa leijaili jonkun merilinnun valkea haahmo. Siellä ei kuullut enää muuta ääntä kuin aaltojen etäistä loisketta rantakiviin ja omituista kaikua maalta päin, joka mainingin mukana liiteli epämääräisenä, miltei huomaamattomana. Ja sitten hän kohottautui taas ja kirkui ilosta hurjana räiskyttäen vettä molemmin käsin.

Toisinaan, kun hän seikkailuissaan uskalsi edetä liian kauas, tuli vene häntä sieltä noutamaan.

Hän palasi kotia kalpeana, nälkäisenä, mutta virkeänä, hilpeänä, huulillaan hymy ja silmät onnea täynnä.

Paroni puolestaan suunnitteli suuria viljelystuumia. Hän tahtoi tehdä kokeita, järjestää uusia yrityksiä ja ottaa käytäntöön uusia koneita, tuottaa ulkolaisia karjalajeja. Ja osan päivästänsä käytti hän sitä varten keskusteluihin talonpoikain kanssa, jotka epäillen näiden hankkeiden onnistumista puistelivat hänelle päätään.

Usein läksi hän ulos merelle Yport'in merimiesten seurassa. Katseltuaan seudun kaikki rotkot, lähteet ja vuorten huiput hän halusi mennä kalaan tavallisena kalastajana.

Tuulisina päivinä, jolloin puhuri pullisti purjeet ja kiidätti aallon harjoilla veneen kaarevaa kupua ja jolloin makrillit sen molemmin puolin aina meren pohjaan saakka uiskentelivat suurina parvina, piteli hän jännityksestä vapisevin käsin lankaa, jonka tunki nykähtelevän niin pian kuin uistimeen oli tarttunut kala, joka siitä pyrki irtautumaan.

Kuutamolla kävi hän usein kokemassa verkkojaan, jotka edellisenä päivänä oli laskenut ulos. Häntä viehätti kuunnella maston narinaa ja antaa yön raikkaan, viheltelevän vihurin puhaltaa keuhkoihinsa. Ja kauan risteiltyään löytääkseen poijut, pitämällä merkinä jonkun kallion kärkeä, tornin huippua tahi Fécamp'in majakkaa, hän nautti pysähtymällä paikoilleen, kun nouseva päivä lennätti ensimmäiset säleensä ja valaisi venheessä hänen pyydystämänsä kalojen limaisia rasvaisia vatsoja.

Jokaisen aterian aikana kertoili hän ihastuneena matkoistaan. Ja äiti puolestaan ilmoitti hänelle aina, kuinka monta kertaa oli kulkenut suurta poppelikujannetta, sitä, joka oli oikealla kädellä Couillard'in moisien puolella, toisessa kun ei ollut tarpeeksi aurinkoa.

Koska äitiä oli kehoitettu "jaloittelemaan", niin oli hän innostunut kävelyyn, ja niin pian kuin yön viileys vain oli haihtunut, meni hän ulos, nojautuen Rosalien käsivarteeseen, kääriytyneenä kappaan ja kahteen huiviin, päässä musta myssy, jonka ympärille vielä oli kierretty kudottu liina.

Näin teki hän lakkaamatta kävelymatkoja suoraan edestakaisin kartanon nurkan ja metsikön ensimmäisen puun väliä, laahustaen vasenta jalkaansa, joka oli hieman raskas ja joka oli uurtanut pitkin tietä, toisen tullen, toisen menen, kaksi pölyistä vakoa, joista ruoho oli kuihtunut. Tämän ratansa kumpaankin päähän oli hän antanut laittaa penkin, ja joka viiden minuutin kuluttua pysähtyi hän, sanoen kärsivälliselle palvelijattarelleen, joka häntä talutti: "Levähtäkäämme, kultaseni, minä olen hiukan väsynyt."

Ja joka ainoan kerran jätti hän jommalle kummalle penkille milloin päällinansa, milloin huivin, sitten toisen, sitten myssynsä, sitten kappansa, ja tästä kaikesta kerääntyä kujanteen molempiin päihin kaksi suurta vaatekääryä, jotka Rosalie kantoi kotiin toisella vapaalla käsivarrellaan, kun he menivät sisään aamiaiselle. Ja jälkeen puolenpäivän teki paronitar taas samoin, kävelen hiukan hitaammin, levähtäen pitemmän ajan, jopa nukahtaenkin silloin tällöin tunniksi lepotuoliin, joka hänelle tuotiin ulos. Tätä hän nimitti "voimisteluksi" samalla tavoin kuin hän puhui sydämensä "liikakasvannaisesta".

Eräs lääkäri, jonka neuvoa oli kymmenen vuotta sitä ennen kysytty sen johdosta, että rouvaa vaivasi hengenahdistus, oli puhunut "liikakasvannaisesta". Siitä asti oli tuo sana, jonka merkitystä hän ei ollenkaan käsittänyt, takertunut hänen päähänsä. Alituisesti antoi hän paronin, Jeannen ja Rosalien tunnustella sydäntään, jonka sykkimistä ei kukaan enää tuntenut, sillä niin syvälle oli se jo hautautunut hänen lihavuuttaan paisuneen povensa peittoon, mutta tarmokkaasti vastusti hän uuden lääkärin tarkastusta peläten, että hänessä löydettäisiin vielä toisia tauteja. Ja hän puheli tästä "liikakasvannaisesta" joka tilaisuudessa ja niin usein, että tuntui kuin tämä tauti olisi ollut vain hänen erikoistautinsa, kuulunut vain hänelle yksityisesti siihen määrin, ettei muilla ollut sentapaiseen enää mitään oikeuttakaan.

Paroni sanoi "vaimoni liikakasvannainen" ja Jeanne – "äitini liikakasvannainen" aivan kuin olisivat puhuneet leningistä, hatusta tahi sateensuojasta.

Hän oli muuten ollut sängen kaunis nuoruudessaan ja solakampi kuin liljan varsi. Tanssittuaan kaikkien keisari-ajan sotilaspukuisten miesten käsivarren varassa oli hän lukenut *Corinne'n*, joka oli nostanut kyynelitä hänen silmiinsä, ja siitä saakka kantoi hän ikäänkuin tuon romaanin leimaa.

Sitä mukaa kuin hänen vyötäisensä laajenivat sai myöskin hänen sielunsa runollista lentoa, ja kun lihavuus oli kahlehtinut hänet tuoliin, kiertelivät hänen ajatuksensa lemmenseikkailujen maailmoita, joiden sankaritar hän uskotteli olevansa. Niiden joukossa oli muutamia etuoikeutettuja, jotka olivat hänen unelmiensa erikoisina esineinä aivan kuin alituisesti uudistettu laulelma, jota käymään kierretty soittokeino soittaa. Kaikki hentomieliset romaanit, joissa puhutaan vangituista naisista ja pääskysistä, saivat erehtymättä hänen silmänsä kostumaan. Jopa miellyttivät häntä muutamit Béranger'n rivot laulutkin niiden kaipuuta sisältävän sävyn tähden.

Tuntikausia saattoi hän istua hievahtamatta paikaltaan unelmiinsa vajonneena. Ja tämä hänen asuntonsa Peoples'issa miellytti häntä äärettömästi senvuoksi, että se loi kehyksen hänen sydämensä tarinoille, muistuttaen hänelle ympäröivine metsineen, aavoine lakeuksineen ja läheisine merineen Walter Scottin romaaneista, joita hän muutamina kuukausina jo oli lueskellut.

Sadepäivinä hän sulkeutui huoneeseensa katsellakseen, niinkuin hänen oli tapansa sanoa, "pyhäinjäännöksiään". Ne olivat kaikki hänen vanhoja kirjeitensä, hänen isänsä ja äitinsä kirjeitä sekä paronin kirjeitä siltä ajalta, kun hän oli kihloissa, ynnä vielä muita.

Ne olivat kaikki suljetut mahonkiseen kirjoituspöytään, jonka nurkkia koristi vaskiset sfinksit. Ja erikoisella äänellä hän aina lausui: "Rosalie, kultaseni, tuo minulle *muistojeni* laatikko!"

Sisäkkö aukaisi pöydän, otti esille laatikon ja pani sen tuolille rouvansa viereen, joka ryhtyi kirjeitään lukemaan hitaasti, yksitellen, vuodattaen niiden päälle silloin tällöin jonkun kyyneleen.

Toisinaan toimi Jeanne Rosalien sijassa ja talutteli äitiään, joka kertoili hänelle lapsuutensa muistoja. Nuori tyttö tapasi näistä entisajan kertomuksista itsensä ja ihmetteli heidän ajatustensa yhtäläisyyttä, halujensa heimolaisuutta, sillä jokainen sydän kuvittelee yksin, ennen kaikkia muita, sykhähdelleensä sillä lailla sitä tunteiden tulvaa, joka on saanut sykkimään ensimmäisten ihmisolentojen sydämet ja on saava väräjäämään vielä viimeistenkin miesten, viimeistenkin naisten sydämet.

Heidän askeleensa noudattivat kertomuksen hidasta kulkua, jonka toisinaan ahdistus muutamaksi silmänräpäykseksi keskeytti. Ja silloin riensi Jeannen ajatus, kiittäen kerrottujen tapahtumain edelle, kohti riemurikasta tulevaisuutta ja hekkumoi ihanissa toiveissa.

Kerran jälkeen puolenpäivän, heidän levätessään kujanteen perällä olevalla penkillä, huomasivat he yhtäkkiä kujanteen toisesta päästä lihavan papin astuvan heitä kohti.

Pappi tervehti etäältä, hymyili, tervehti uudelleen ja huudahti:

– Rouva paronitar, kuinkas nyt voidaan?

Se oli paikkakunnan pappi.

Äiti, joka oli syntynyt suurten filosoofien vuosisadalla ja oli saanut kasvatuksen vähäuskoiselta isältä vallankumouksen vuosina, ei käynyt koskaan kirkossa, vaikka hän rakastikin pappeja naisen uskonnollisuuteen kallistuvalla vaistolla.

Hän oli kokonaan unhottanut pappinsa, kirkkoherra Picot'n, ja punastui nyt hänet nähdessään. Hän pyysi anteeksi, ettei ollut ensin käynyt vierailulla kirkkoherran luona. Mutta hyväluontoinen pappi ei tuntenut olevansa lainkaan loukattu. Hän katsahti Jeanneen, sanoi hänelle kohteliaan sanan hänen terveen ulkomuotonsa johdosta, istuutui, laski hattunsa polvilleen ja pyyhki hikeä otsaltaan. Hän oli hyvin paksu, hyvin punainen, ja hiki valui hänestä virtanaan. Tuon tuostakin veti hän taskustaan esille äärettömän suuren, ruudukkaan, hiestä läpimärän nenäliinansa, jolla kuivasi kasvojaan ja kaulaansa, mutta tuskin oli tuo kostea liina jälleen joutunut hänen syvään taskuunsa, kun uudet hikihelmet kihosivat hänen ihostaan ja tippuen hänen suuren vatsansa pullistamalle takilleen jättivät siihen tarttuneeseen pölyyn pieniä pyöreitä täpliä.

Hän oli oikea maalaispappi, iloinen, suvaitsevainen, puhelias kunnon mies. Hän kertoili kaikenlaisia tarinoita, jutteli paikkakuntalaisista eikä ollut tietävinään, etteivät nämä hänen seurakuntalaisensa vielä olleet käyneet kirkossa, paronitar kun sovitti huolimattomuutensa hämärällä uskonkäsitteellensä, ja Jeanne oli kovin iloinen, että oli päässyt vapaaksi luostarikoulusta, jossa häntä hartauden harjoituksilla oli kylläiseksi ravittu.

Sitten ilmestyi paroni. Hänen panteistinen uskonsa oli tehnyt hänet välinpitämättömäksi kirkon opinkappaleille. Hän oli ystävällinen kirkkoherraa kohtaan, jonka hän jo kauan oli tuntenut, ja pyysi häntä jäämään päivälliselle.

Kirkkoherra osasi olla miellyttävä sen luontaisen viekkauden avulla, jonka antaa sielujen opastaminen kaikkein keskinkertaisimmillekin miehille, jotka sattuman kautta ovat saaneet tehtäväkseen hallita vertaisiaan.

Paronitar osoitti hänelle erikoista suosiotaan, kenties jonkinlaisen hengenheimolaisuuden vaikutuksesta, joka lähentää toisiinsa kahta samanlaista luonnetta, koskapa lihavan papin punakka muoto ja lyhyt hengitys sopivat hänen omalle läähöttävälle turpeudelleen.

Jälkiruokaan tultua pääsi papin hilpeys valloilleen, ollen sitä oikeaa riihottomuutta, jonka tapaa iloisten ateriain syötyä tuttavallisessa seurassa.

Ja yht'äkkiä huudahti hän aivan kuin joku onnellinen ajatus olisi pälkähtänyt hänen päähänsä:

– Meilläpä on uusi seurakuntalainen, joka minun täytyy teille esittää, – varakreivi de Lamare.

Paronitar, joka tunsikin viisi sormeaan paikkakunnan aatelissuvut, kysyi:

– Onko hän de Lamare de l'Eure'n sukua?

Pappi kumarsi vastaukseksi:

– Kyllä, rouva. Hän on viime vuonna kuolleen varakreivi de Lamare'n poika.

Silloin alkoi rouva Adélaïde'n puolelta, joka ylitse kaiken rakasti aatelistoa, sadella kysymyksiä. Ja hän sai kuulla, että tuo nuori mies, sen jälkeen kuin isän velat olivat maksetut ja perheen sukutila oli myyty, oli perustanut itselleen pienen kodin yhteen niistä kolmesta moisista, jotka hän omisti Étouvent'in kunnassa. Nämä tilukset tuottivat kaiken kaikkiaan viisi tahi kuusi tuhatta markkaa korkoa vuodessa, mutta varakreivi oli luonteeltaan säästäväinen ja järkevä mies ja päätti elää yksinkertaisesti kahden tahi kolmen vuoden ajan tuossa vaatimattomassa asunnossa kerätäkseen varoja voidakseen sitten esiintyä ihmisten ilmoilla semmoisena henkilönä, että saattoi mennä edullisiin naimisiin velkaantumatta tahi kiinnittämättä tilojansa lainaa vastaan.

Pappi lisäsi sitten:

– Hän on kovin miellyttävä, säädyllinen ja siivo mies. Mutta hänen ei ole lainkaan hauska tällä seudulla.

Paroni sanoi siihen:

– Tuokaa hänet, herra kirkkoherra, meille. Ehkäpä häntä silloin tällöin huvittaisi käydä talossamme.

Kun kahvin juotua siirryttiin saliin, pyysi pappi lupaa saada tehdä kävelyn puutarhassa, hän kun näet oli tottunut hieman jalottelemaan ruuan jälkeen. Paroni meni hänen kanssaan. He kävelivät hiljaiseen pitkin kartanon julkipuolta edestakaisin. Heidän varjonsa, toinen laiha, toinen pullea, jolla oli sieni päässä, seurasivat heitä milloin edessä, milloin takana, sikäli kuin he astuivat kuuhun päin tahi siitä poispäin. Kirkkoherra pureskeli jonkinlaista savuketta, jonka oli ottanut taskustaan. Ja hän selitteli sen hyödyllisyyttä suoraan kuin maalainen ainakin.

– Se edistää röyhtelemistä, sillä ruuansulatukseni on hitaanlainen.

Katsahdettuaan sitten taivaalle, jossa kuu kirkkaana vaelsi, lausahti hän:

– Tuo näky ei väsytä koskaan. Ja sitten hän meni sanomaan kartanon naisväelle hyvästi.

III

Seuraavana sunnuntaina paronitar ja Jeanne menivät kirkkoon, jonne heitä ajoi hienotuntoinen kunnioitus heidän kirkkoherraansa kohtaan.

Jumalanpalveluksen jälkeen he jäivät odottamaan häntä pyytääkseen häntä tiistaina tulemaan heille aamiaiselle.

Kirkkoherra tuli sakaristosta erään pitkän, nuoren ja hienon herran seurassa, joka tuttavanomaisesti käveli käsitysten hänen kanssaan. Huomattuaan molemmat naiset kirkkoherra teki kädellään iloista yllätystä osoittavan liikkeen ja huudahti:

– Mikä onnenpotkaus! Sallikaa minun, rouva paronitar ja neiti Jeanne, esitellä teille naapurinne, herra varakreivi de Lamare.

Varakreivi kumarsi, lausui kauan jo halunneensa tulla näiden naisten kanssa tuttavaksi ja ryhtyi heidän kanssaan keskusteluun vaivattomasti kuin hienosti sivistynyt ja seurusteluun tottunut mies ainakin. Hänellä oli senlaatuinen onnellinen ulkomuoto, josta naiset haaveksivat ja joka ei ole vastenmielinen miehillekään. Hänen mustat, kähärät hiuksensa varjostivat hänen sileätä, ruskettunutta otsaansa, ja isot, säännölliset kulmakarvat, jotka näyttivät miltei kuin laitetuilta, tekivät hänen tummat silmänsä, joiden valkuainen vivahti hieman sinertävälle, syviksi ja helläkatseisiksi.

Hänen tiheät ja pitkät silmäripsensä antoivat hänen katseelleen senlaatuisten intohimoisten ilmeen, joka saattaa vierassalin korskean kaunottaren hämille ja panee myöskin palvelijattaren, joka kadulla myssy päässä kantaa koria käsivarrellaan, kääntymään häneen päin.

Tuo katseen hurmaava raukeus saattoi uskomaan ajatustenkin syvyyttä ja antoi erityisen painon hänen pienimmillekin sanoilleen.

Tiheä, kiiltävä ja hieno pari peitti melkein liian jyrkää leukaa.

He erosivat sanottuaan toisilleen joukon kohteliaisuuksia.

Herra de Lamare kävi parin päivän kuluttua ensimmäisellä vierailullaan.

Hänen tulonsa sattui juuri siihen aikaan, kun koeteltiin erästä kotitekoista penkkiä, joka samana aamuna oli asetettu ison plataanin juurelle salin ikkunain eteen. Paroni tahtoi, että pantaisiin toinen vastaavalle paikalle lehmuksen juurelle. Äiti taas, joka ei suosinut yhdenmukaista järjestystä, pani vastaan. Kun varakreivin mieltä siitä kysyttiin, niin piti hän paronittaren puolta.

Sitten puhui varakreivi seudusta, jota hän sanoi hyvin "kuvanomaiseksi", ja kertoi yksin kävellessään löytäneensä ihastuttavia näköalapaikkoja. Silloin tällöin, aivan kuin sattumalta, kohtasivat hänen silmänsä Jeannen katseen. Ja Jeannesssa herätti omituisen tunteen tuo pikainen, äkkiä pois kääntyvä katse, jossa ilmeni hyväilevää ihastusta ja vilkasta myötätuntoa.

Herra de Lamaren isä, joka edellisenä vuonna oli kuollut, oli sattumalta tuntenut juuri herra de Cultaux'n läheisen ystävän, jonka tytär Jeannen äiti oli, ja tämän tuttavuuden ilmitulo synnytti loppumattoman keskustelun solmituista avioliitoista, päivämääristä ja sukulaissuhteista. Paronitar ponnisteli muistiaan, luetteli eri sukujen nousevia ja laskevia polvia ja kulki eksymättä, erehtymättä läpi noiden sukujen mutkikkaat sokkelot.

– Sanokaahan, varakreivi, oletteko kuullut puhuttavan des Saunoy de Varfleur'ista, jonka vanhin poika Gontean nai neiti de Coursilin, erään Coursil-Courvillen, nuorin poika taas minun serkkuni neiti de la Roche-Aubert'in, joka oli sukua Crisangen kanssa? Herra de Crisange, nähkääs, oli isäni hyvä tuttava ja tunsii siis varmaan myöskin teidän isänne.

– Kyllä, rouva. Eikö hän ollut juuri se herra de Crisange, joka muutti muille maille ja jonka poika teki vararikon?

– Se sama. Hän kosi minun tätiäni, tämän miehen, kreivi d'Éretryn kuoltua, mutta tätini antoi hänelle rukkaset sen tähden, että hän nuuskasi. Tiedättekö, puheen tullen, kuinka Viloise'ien kävi? He muuttivat Tourainesta 1813 paikoilla heitä kohdanneen onnettomuuden tähden asettuakseen Auvergne'en, ja sen koommin en ole heistä mitään kuullut.

– Minä luulen, rouva, että vanha markiisi kuoli pudottuaan hevosen selästä ja että hän jätti jälkeensä yhden tyttären, joka oli naimisissa erään englantilaisen kanssa, ja toisen joka oli naimisissa erään Bassollen kanssa, joka kuuluu olleen rikas liikemies ja hänet viettäneen.

Näin ilmestyivät lapsuudessa kuullut ja vanhempien sukulaisten keskusteluista muistiin jääneet nimet uudelleen esille. Ja näiden perheenjäsenten naimiset muuttuivat heidän ajatuksissaan suuriksi, tärkeiksi tapahtumiksi. He puhuivat ihmisistä, joita eivät olleet koskaan nähneet, ikäänkuin olisivat heidät hyvin tunteneet, ja nämä ihmiset omalla tahollaan puhuivat vuorostaan heistä samalla lailla; ja he tunsivat kaukaakin toinen toisensa tuttaviksi, melkein ystäviksi, milt'ei sukulaisiksi pelkästään siitä, että kuuluivat samaan yhteiskuntaluokkaan, samaan säätyyn, ja että yhtäläistä verta vuoti heidän suonissaan.

Paroni, joka luonteeltaan oli kokolailla ujo ja jonka kasvatus ei soveltunut lainkaan hänen säätynsä henkilöiden maailmankatsomukseen, ei tuntenut lainkaan sen paikkakunnan perheitä. Sen tähden tiedusteli hän niistä varakreiviltä.

Herra de Lamare vastasi:

– Oi, näillä seuduilla ei ole paljon aatelisia.

Ja sen hän sanoi semmoisella äänellä kuin jos olisi selittänyt, että siellä oli hyvin vähän jäniksiä. Sitten antoi hän niistä tarkempia tietoja. Kolme perhettä ainoastaan siellä asui jotensakin rajoitetulla alalla: markiisi de Coutelier, joka oli jonkinlainen Normandie'n aateliston päämies, sitten varakreivi ja varakreivitär de Briseville, jotka olivat erinomaisen hienoa väkeä, mutta elivät hyvin erillään muista, ja lopuksi kreivi de Fourville, omituinen umpimielinen pökö, jonka sanottiin kiusaavan vaimoansa kuoliaaksi ja joka eleli metsästäjänä hovissaan de la Vrilletessä, joka oli rakennettu keskelle lammikkoa.

Muutammat nousukkaat, jotka tunkeutuivat heidän joukkoonsa, olivat ostaneet siellä täällä tiluksia itselleen. Niitä ei varakreivi tuntenut lainkaan.

Hän hyvästeli, ja viimeisen katseensa loi hän Jeanneen aivankuin olisi erikoisemmin, sydämellisemmin ja hellemmin hyvästellyt häntä.

Paronittaren mielestä oli varakreivi viehättävä ja erittäin "*comme il faut*". Isä sanoi siihen:

– Kyllä, tosiaankin, hän on oikein hyvin kasvatettu nuori mies.

Hänet kutsuttiin päivälliselle seuraavalla viikolla, ja sitten kävi hän säännöllisesti talossa.

Hän tuli useimmiten noin neljän aikaan jälkeen puolenpäivän, tapasi äidin "kujanteessa" ja tarjosi hänelle käsivartensa "jaloittelemista" varten. Kun Jeanne oli kotosalla talutti hän paronitarta toiselta puolelta, ja kaikki kolme astuivat hiljaksen yhdessä kujannetta pitkin päästä toiseen, edestakaisin, lakkaamatta. Varakreivi ei puhutellut ollenkaan nuorta tyttöä, mutta hänen silmänsä, jotka olivat kuin mustaa samettia, kohtasivat usein Jeanneen silmät, jotka olivat kuin siniset helopiikivet.

Usein kävelivät he yhdessä paronin kanssa Yport'iin.

Eräänä iltana heidän ollessaan merenrannalla tuli ukko Lastique heidän luokseen ja ottamatta hampaistaan piippua, jonka poissaolo olisi hämmästyttänyt kenties enemmän kuin jos hän olisi ollut ilman nenää, sanoi:

– Tällä tuulella, herra paroni, sopisi huomenna mennä vaikka Étretat'han asti ja palata sieltä samalla vaivalla.

Jeanne löi kätensä yhteen:

– Niin, isä, etkö tahdo?

Paroni kääntyi herra Lamaren puoleen:

– Tuletteko mukaan, varakreivi? Menemme sinne syömään aamiaista.

Ja samassa oli matka ratkaistu.

Päivän noustessa oli Jeanne jo jaloillaan. Hän sai odottaa isäänsä, joka pukeutui hitaammin, ja sitten lähtivät he matkalle kasteen vielä ollessa maassa, kulkien ensin ahon poikki ja sitten läpi

metsän, joka kaikui jo lintujen laulusta. Varakreivi ja ukko Lastique istuivat siellä köysikelan päällä odottamassa.

Kaksi muuta merimiestä auttoi heitä lähtemään. Hartioillaan laitoja painaen lykkäsivät he venettä kaikin voimin ja saivat sen vaivoin liikkumaan eteenpäin kivilaituria myöten. Lastique pani silloin rasvattuja teloja emäpuun alle, asettui paikalleen ja alkoi pitkään venytetyllä äänellä laulaa: "Hiiiop", jonka mukaan miesten yhteisesti oli ponnistettava voimiaan.

Kun sitten olivat vierulle päässeet, sai vene yht'äkkiä vauhdin, soljui pyöreitä mukulakiviä myöten alas, raapaisten niitä aivan kuin olisi vaatetta reväisty, ja pysähtyi seisomaan veden vaahtoavaan laitaan. Kaikki kävivät sitten istumaan teljoille, ja ne kaksi merimiestä, jotka jäivät maihin, survasivat veneen vesille.

Heikko, tasainen tuuli, joka puhalsi mereltä päin, kareili sen pintaa. Purje nostettiin ylös, se alkoi pullistua ja vene lähti tasaisesti kulkemaan aaltojen hiljaa sitä keinuttaessa.

Ensin purjehdittiin ulommas rannasta. Kaukana silmänsiintämättömissä painui taivaanranta alas ja yhtyi valtameren. Maan puolella oikealla loi korkea rantakallio juurelleen suuren varjon, ja päivänpaisteiset nurmivierut muodostivat siihen paikoitellen lovia. Tuolta takaa, Fécamp'in valkoisen rantalaiturin päästä, kohosi ruskeita hattaroita, tuolla taas edessä omituisen näköinen, pyöristynyt ja päivänlöpäisemä kallio näytti äärettömän isolta norsulta, joka upotti kärsänsä aaltoihin. Se oli Étretat'n pieni satama.

Jeanne, joka piteli kädellään veneenlaidasta ja jota aallokon kiikunta huimasi, katsella tuijotti kaukaisuuteen, ja hänestä tuntui kuin vain kolme seikkaa koko luomakunnassa olisi ollut todella kaunista: valo, avaruus ja vesi.

Kukaan ei puhunut mitään. Ukko Lastique, joka piteli peräsintä ja purjeköyhtä, otti silloin tällöin kulauksen pullosta, joka hänellä oli kätkettynä penkin alle, poltellen levähtämättä piippunysäänsä, joka ei näyttänyt koskaan sammuvan. Hänen piipustaan lähti lakkaamatta ohut sininen savujuova, samalla kertaa kuin aivan samanlainen tuli ulos hänen suupielestään. Eikä kertaakaan kukaan nähnyt ukon uudelleen sytyttävän tahi täyttävän tupakalla piipunpesäänsä, joka oli mustaa mustempi. Toisinaan otti hän sen suustaan kouraansa ja ruiskahutti samalta puolelta, josta savu oli lähtenyt, mereen pitkän, ruskean sylkysuihkun.

Paroni, joka istui keulapuolella, piti silmällä purjetta toimittaen kansimiehen tehtäviä. Jeanne ja varakreivi istuivat vierekkäin hiukan hämillään kumpainenkin. Outo voima veti toisiinsa heidän katseensa, jotka he loivat ylös samalla hetkellä, aivankuin yhteinen tunne olisi sitä vaatinut, sillä heidän välillään liiteli jo tuo vieno ja epämääräinen hellä tunne, joka niin helposti syntyy kahden nuoren välille, kun poika ei ole ruma ja tyttö on kaunis. He tunsivat itsensä onnellisiksi istuessaan vieretysten, kenties siksi, että he ajattelivat toinen toisiaan.

Aurinko kohosi taivaanlaelle ikäänkuin katsellakseen korkeammalta sen alla leviävää merta, joka kuin veikistellen samalla alkoi verhoutua hienoon usvaan, auringon säteiden huntuuun. Tämä sumu oli kuulakkaa, matalalla liitelevää, kultanhoitoista, se ei peittänyt mitään, mutta vaimensi vienosti etäisyyttä. Silloin päivänkehrä lennätti liekkejään ja alkoi sulattaa hohtavaa sumupilvettä, ja sen päästyä täyteen voimaansa hälveni huntu ja haihtui pois, ja sileänä kuin peili kajasteli meri päivän valossa.

Hurmaantuneena kuiskasi Jeanne:

– Kuinka kaunista!

Ja varakreivi vastasi:

– Niin, se on kaunista!

Näin herätti tämän aamun heleä kirkkaus ikäänkuin vastakaiun heidän sydämissään.

Yht'äkkiä tulivat näkyviin Étretat'n suuret kaaret, jotka kuin kaksi kallion jalkaa astuvat mereen ja ovat niin korkeat, että alukset voivat purjehtia niiden väliseen holviin; edellisen edessä kohosi vielä valkoinen ja terävä kallion kärki.

Laskettiin maihin, ja sillä välin kuin paroni, joka ensimmäiseksi hyppäsi veneestä, piteli sitä köydestä kiinni, otti varakreivi Jeannen syliinsä ja nosti hänet kuivin jaloin maalle. Sitten kulkivat he vieretysten kovaa kivikkorantaa myöten ylös heidän sydäntensä sykkiessä tästä pikaisesta halailusta, ja yht'äkkiä kuulivat he ukko Lastiquen sanovan paronille:

– Minun mielestäni olisi tuo koko sievä pari yhtä kaikki.

Aamiainen, joka syötiin pienessä ravintolassa rannikolla, oli ihastuttava. Meri oli turruttanut heidän kielensä ja ajatuksensa ja tehnyt heidät vaiteliaiksi. Ruokapöydässä he kävivät puheliaiksi ja lavertelivat kuin vapaiksi päässeet koululaiset.

Tavallisimmatkin asiat synnyttivät heissä ääretöntä iloa.

Pöytään käydessään kätki ukko Lastique hattuunsa vielä savuavan piippunsa, mikä herätti naurua. Kärpänen, jota varmaan houkutteli ukon punainen nenä, yritti useita kertoja istuutua siihen. Ja kun ukko oli ajanut sen pois, ollen liian hidas saadakseen sen kiinni, lensi se istumaan ikkunauutimelle, johon sen toiset toverit jo olivat tahroja jättäneet, ja näkyi sieltä innokkaasti vaanivan äijän hehkuvaa nokkaa eikä jättänyt sitä rauhaan, ennenkuin palasi siihen uudelleen.

Joka kerta kun kärpänen tuli takaisin, syntyi kova nauru, ja kun ukko suutuksissaan kärpäsen kosketuksesta mutisi: "Sekös on hiton itsepäinen!", niin Jeanne ja varakreivi melkein itkivät naurusta, väänTELIVÄT itseään ja olivat tukehtua painaessaan suuliinaa suulleen, etteivät oikein huutaisi. Kun kahvi oli juotu, sanoi Jeanne:

– Emmekö menisi hiukan kävelemään.

Varakreivi nousi paikaltaan, mutta paroni halusi mieluummin levähtää päivänpaisteessa rannalla ja sanoi:

– Menkää, lapsukaiset, tapaatte minut täältä tunnin kuluttua.

He kulkivat muutamain suoraan riviin rakennettujen mökkien ohitse, ja sivuutettuaan pienen kartanon, joka muistutti suurenpuoleista moisiota, saapuivat he soikeaan, puuttomaan laaksoon.

Merimatka oli kiikunnallaan raukaissut heitä ja järkyttänyt heidän tavallisen tasapainonsa, suolainen meri-ilma oli heissä synnyttänyt nälän, aamiainen oli sitten huumannut heidät ja iloisuus jännittänyt heidän hermonsä. He tunsivat nyt olevansa vallattomia ja heidät valtasi halu lähteä huimaa vauhtia juoksemaan. Jeannen korvissa humisi, ja uudet, nopeasti, vaihtuvat tunnelmat sokaisivat hänet kokonaan.

Aurinko paahtoi heidän päällensä. Molemmien puolin tietä kasvoi kypsä vilja, tähköpääät kuumuudesta painuksissa. Heinäsirkat, joita oli vehnän, rukiin ja ruohon korret täpöisen täynnä, sirkuttelivat kimakalla, korvia huumaavalla äänellään minkä jaksoivat.

Mitään muuta ääntä ei kuulunut hehkuvan taivaan alla, jonka sini kajasteli kellahtavalta ikäänkuin se olisi ollut yht'äkkiä muuttumaisillaan punaiseksi kuin metalli, jota tullessa kuumennetaan.

Huomattuaan etäämpänä oikealla pienen metsän poikkiesivat he sinne. Kahden rinteen väliä kulki siellä kapea kujanne suurien puitten suojassa, jonka lehvien läpi ei päivä päässyt paistamaan. Homeiselta tuntuva viileys tuulahti sieltä heitä vastaan, semmoinen kostea ilma, joka värisyttää ihoa ja tunkee syvälle keuhkoihin. Ruoho ei siellä kasvanut ilman valoa ja raitista ilmaa, sammal vain peitti maankamaran.

He astuivat sinne. Jeanne sanoi:

– Tuonnehan voimme hiukan istahtaa.

Siellä oli kaksi vanhaa, lahonnutta puuta ja niitten lomitse pääsi sille kohtaa päivän valo tulvimaan, niin että maa oli lämmin ja ruohoa hiukan kasvanut, ja sen seassa kasvoi pieniä valkoisia kukkia, niin hentoja kuin sumu. Perhosia, muurahaisia, äärettömän suuria hyttysiä, jotka olivat aivan kuin luurankoja, tuhansia lentäviä hyönteisiä, leppäterttuja, punaisia ja täplikkeitä, ja muita kaikenvärisiä sarvipäisiä kovakuoriaisia kuhisemalla kuhisi tässä valaistussa ja lämpimässä kaivossa, joka oli syntynyt tuohon mädänneitten lehvien kylmään rotkoon.

He istuutuivat sinne niin, että heidän päänsä olivat varjossa ja jalkansa päivänpaisteessa. He katselivat tuota vireätä elämää, jonka auringonsäde synnyttää, ja ihastuneena huudahti Jeanne:

– Kuinka täällä on hyvä olla! Kuinka ihanaa onkaan maalla! On hetkiä, jolloin tahtoisin olla kärpänen tahi perhonen kätkeytyäkseni kukkasiin.

He puhelivat itsestään, tavoistaan, mielihaluistaan tuolla hiljaisella, hellällä äänellä, jolla ihminen kertoo sydämensä salaisuuksia. Varakreivi sanoi jo kyllästyneensä seuraelämään ja väsyneensä sen turhanpäiväisyyteen, se kun oli aina yhtä ja samaa. Ei koskaan siinä tavannut mitään todellista, mitään vilpitöntä.

Seuraelämä! Sitä olisi Jeanne puolestaan tahtonut oppia tuntemaan, mutta hän oli edeltäkäsin vakuutettu siitä, ettei se kuitenkaan ollut maaelämän veroista.

Ja kuta enemmän heidän sydämensä lähenivät toisiaan, sitä enemmän nimittivät he toisiaan juhlallisesti "herraksi ja neidiksi", ja sitä enemmän hymyilivät ja yhtyivät heidän katseensa. Ja heistä tuntui, että heissä heräsi uudenlaatuinen hyvyys, laajempi hellyyden tunne, mielenkiinto tuhansiin esineihin, joista eivät koskaan ennen olleet välittäneet vähääkään.

He palasivat takaisin. Mutta sillä välin oli paroni mennyt jalkaisin Chambre-aux-Demoiselles'iin saakka, joka oli eräs rotko ylhäällä kallion huipulla. Ja he odottivat hänen paluutaan ravintolassa.

Paroni tuli takaisin vasta viiden aikaan iltasella tehtyään pitkän kävelymatkan rannikkoa pitkin.

Sitten noustiin jälleen veneeseen. Tuuli oli myötäinen, mutta heikko, ja vene kulki verkalleen. Tuulenhenki kävi vitkain ja lämpimin puhalluksin ja pullisti hetkiseksi vain purjeita, jotka velttoina roikkuivat mastojen varassa. Sinertävä meri näytti kuolleelta ja kuumuutensa tyhjentänyt aurinko läheni hiljalleen kiertomatkinsa loppua.

Meri-ilma turrutti jälleen mielet ja pani kaikki vaikenemaan.

Vihdoin sanoi Jeanne:

– Minun tekisi kovin mieli matkustaa.

Varakreivi jatkoi:

– Niin, mutta on ikävä matkustaa yksin. Täytyy olla ainakin toinen mukana voidakseen keskustella saamistaan vaikutelmista.

Jeanne mietti:

– Se on totta, mutta minä kävelen kuitenkin mielelläni yksin. On niin ihanaa haaveksia aivan yksinään.

Varakreivi katsoi häneen pitkään:

– Voi sitä haaveksia kahdenkin.

Jeanne loi silmänsä maahan. Oliko tuo jonkinlainen vihjaus? Kenties. Hän katseli taivaanrantaa aivankuin nähdäkseen kauemmas. Sitten hän sanoi verkkaisella äänellä:

– Tahtoisin käydä Italiassa ... ja Kreikassa, voi niin, Kreikassa ... ja Korsikassa. Siellä on varmaan kovin jylhää ja kaunista!

Varakreivi suosi enemmän Sveitsiä alppimajoineen ja järvineen.

Jeanne sanoi:

– Ei, minua miellyttävät enemmän aivan uudet maat, niinkuin Korsika tahi hyvin vanhat ja muistorikkaat maat, niinkuin Kreikka. Mahtaa olla ihanaa nähdä jälkiä niistä kansoista, joista lapsina olemme lukeneet historiassa, nähdä paikat, joissa on suuria tapahtumia ollut.

Varakreivi, joka oli vähemmän kiihkomielinen, lausui:

– Minua houkuttelee Englanti kovin. Se on maa, jossa voi oppia paljon.

Näin he kävivät läpi koko maailman keskustellen jokaisen maan viehättävyyksistä, maapallon navoista aina päiväntasaajaan saakka, innostuneesti puhuen kuvittelemistaan seuduista ja muutamien kansojen, niinkuin kiinalaisten ja lappalaisten, uskomattomista elintavoista, mutta tulivat lopulta sittenkin siihen päätökseen, että maailman ihanin maa on Ranska, jossa ilman-ala on lauhkea,

kesät viileät, talvet lauhat, maaperä rikas, metsät vihannat, suuret virrat tyynet ja jossa kukoistavat kuvaamataiteet semmoisina, ettei moista ole nähty missään Ateenan suurten vuosisatojen ajoilta asti.

Sitten he vaikenivat.

Aurinko oli jo matalalla ja näytti veripunaiselta. Leveä valojuova, silmiä huikaiseva tie kulki vedenpintaa pitkin valtameren ääritä veneen vanaveteen asti.

Tuulen viimeiset henkäykset laimenivat, kareet katosivat veden pinnalta ja purje punotti liikkumattomana. Rajaton tyven tuntui hydyttäneen avaruuden, luoneen hiljaisuuden tähän luonnonaineiden kohtaukseen, sillä välin kun meri, tuo ääretön morsian, levittäen taivaan alla hohtoaan ja kostean povensa, odotti tulisulhoaan syliinsä. Ja se riennätti vaipumistaan sinne, hehkuen syleilemisen halusta, saavutti sen vihdoinkin, ja vähitellen meri nieli sen.

Silloin tuulahti taivaanrannalta viileä ilmanhenki, ja väristys röyhelsi meren liikkuvan poven, aivan kuin sen nielemä taivaankappale olisi päästänyt ilmoille helpoituksen huokauksen.

Hämärä oli lyhyt, yö levisi tähtien täyttäessä taivaan kannen. Ukko Lastique tarttui airoihin ja meri näytti tulikiveä säihkyvän. Jeanne ja varakreivi katselivat rinnan tuota välkkyvää valoa, jonka vene jätti jälkeensä. He tuskin ajattelivatkaan enää, tuijottivat vain epämääräisesti eteensä, hengittäen illan ilmaa suloisen mielihyvätunteen valtaamina. Ja nojatessaan toista kättään penkkiin Jeanne tunsu naapurinsa sormen kuin sattumalta painuvan sen päälle, mutta hän ei hievahtanutkaan, ollen yhtä hämmästyntynyt kuin onnellinen tästä kevyestä kosketuksesta.

Tultuaan iltasella kotiinsa huoneeseensa valtasi hänet semmoinen omituinen mielenliikutus ja herpautuminen, että hänen teki mieli ruveta itkemään. Hän katseli pöytäkelloaan ja hänestä tuntui, että sen pieni muurahainen oli kuin sykkivä sydän, että se oli oleva koko hänen elämänsä todistaja, oli seuraava hänen ilojaan ja surujaan vilkkaalla, säännöllisellä tikutuksellaan, ja hän pysäytti tuon kultaisen hyönteisen painaakseen suudelman sen siiville. Hän oli valmis suutelemaan ketä tahansa. Hän muisti kätkeneensä laatikon pohjalle vanhan nukan, haki sen esille ja ihastui sen jälleen nähdessään, aivan kuin olisi tavannut jonkun rakkaan ystävättären; ja puristaen luluun rintaansa vasten hän tuhlassi tulisia suudelmia sen maalatuille poskille ja käherretylle tukalle.

Pidellössään sitä sylissänsä vaipui hän mietteisiinsä.

Oliko tämä mies nyt oleva hänen puolisonsa, se, jonka tuhannet salaiset äänet olivat hänelle ennustaneet ja jonka Kaitselmus, ylevä ja suopea, oli hänen tiellensä tuonut? Sekö oli häntä varten luotu olento, jolle hän oli elämänsä antava? Hekö olivat ne edeltäpäin toisilleen määrättyt, joiden tunteiden tuli yhtyä, liittyä toisiinsa, eroittamatta sekaantua toisiinsa ja siittää rakkauden?

Hänellä ei ollut vielä koskaan ollut tämmöistä koko olemuksensa rajua innostusta, hurjaa hurmiota ja valtavaa tunteiden nousua, jonka hän luuli rakkaudeksi. Hänestä tuntui kuitenkin, että hän alkoi rakastaa, sillä toisinaan oli hän aivan kuin herpaantunut tuota miestä ajatellessaan, ja häntä hän ajatteli lakkaamatta. Hänen läsnäolonsa sai hänen sydämensä liikkeelle niin, että hän punastui ja kalpeni kohdatessaan hänen katseensa, ja värisi kuullessaan hänen äänensä.

Hän nukkui hyvin vähän sinä yönä.

Ja päivä päivältä hänet valtasi valtaamistaan tuo levoton halu saada rakastaa. Hän tiedusteli sitä itseltään lakkaamatta, tiedusteli sitä myöskin voikukilta, pilviltä ja rahoilta, joita heitteli ilmaan.

Niinpä sitten eräänä iltana hänen isänsä sanoi hänelle:

- Somista itsesi huomenn'aamuna!
- Miksi niin, isä? – kysyi hän.
- Se on salaisuus, – vastasi isä.

Ja kun Jeanne seuraavana aamuna tuli alas virkeänä vaaleaan pukuunsa puettuna, näki hän salin pöydän täynnä makeislaatikoita ja eräällä tuolilla äärettömän ison kukkavihkon.

Pihalle ilmestyivät vaunut, joissa oli kilpi: "Lerat, kondiittori Fécamp'issa. Valmistetaan hääaterioita". Ja kokkipojan avustamana veti Ludivine vaunun perällä olevasta ovesta esille joukon isoja, latteita koreja, jotka levittivät hyvänhajuista tuoksua.

Sitten saapui varakreivi de Lamare. Hänen housunsa olivat siloisiksi silitetyt ja pingoitettut sirojen kiiltoahkakenkien alle, jotka verhosivat hänen pientä jalkaansa. Hänen pitkän, mustan, vyötäisistä kavennetun takkinsa rinnuksesta näkyi koristeilla reunustettu kauluri, ja hieno, moneen kertaan ympäri kaulan kierretty kaulaliina pakoitti hänen pitämään pystyssä kaunistaa, tummaa päätänsä, josta loisti ylevä arvokkuus. Hänen ulkomuotonsa oli toisenlainen kuin tavallisesti. Siinä oli tuota erikoista sävyä, jonka juhlapuku äkkiä antaa tutuimmillekin kasvoille. Hämmästyneenä katseli Jeanne häntä aivankuin olisi nähnyt hänet ensimmäistä kertaa, ja varakreivi näytti hänestä valtavan hienolta herralta, ylimykseltä kiireestä kantapähän saakka.

Hän kumarsi ja kysyi hymyillen:

– No kummi-kumppani, oletteko valmis?

Jeanne mutisi vastaukseksi:

– Mitä nyt? Mitä on tekeillä?

– Sen saat kohta tietää, sanoi paroni.

Avovaunut ajoivat esille ja rouva Adélaïde tuli alas huoneestaan juhlapukuisena Rosalien taluttamana, joka ällistyi niin herra de Lamare'n hienon olemuksen nähtyään, että äiti oikein kuiskasi:

– Kuulkaas, varakreivi, luulenpa, että sisäkkömmme on teihin oikein ihastunut.

Varakreivi punastui korviaan myöten, mutta ei ollut sitä kuulevinaan, ja siepaten ison kukkavihkon hän ojensi sen Jeannelle. Tämä otti sen vastaan vieläkin enemmän hämillään. Ja kaikki neljä nousivat vaunuihin, jolloin Ludivine, joka toi paronittarelle vahvikkeeksi kupin kylmää lihalientä, lausui:

– Todenperään, rouva, nämä on ihan kuin häät.

Vaunuista astuttiin ulos lähellä Yport'ia, ja sitä mukaa kuin kuljettiin kylän läpi, ilmestyivät merimiehet uusissa tamineissa asuntojensa eteen, nostivat lakkiaan, käittelivät paronia ja seurasivat heidän perässään kuin jotakin juhlaulkuetta ainakin.

Varakreivi oli tarjonnut käsivartensa Jeannelle ja astui hänen kanssaan muitten edellä.

Kirkon kohdalle tultua pysähdyttiin ja suuri hopearisti tuli esille kuoripojan pystyssä pitelemänä, hänen käydessään toisen, punaisiin ja valkoisiin puettun pojan edellä, joka kantoi vihkivesiastiaa, mihin kasteltiin pirskoitinta.

Sitten seurasi kolme vanhaa laulajaa, joista yksi oli ontuva, sitten pasuunanpuhaltaja ja vihdoinkin pappi, joka pönäkkänä pullisteli ristillä koristeltua kultaista messukaapuaan. Hän tervehti hymyillen ja päätään nyökäyttäen, ja seurasi silmät puoleksi suljettuina, huulillaan rukousta sopotellen, myssy painettuna syvälle nenään saakka, esikuntaansa, suunnaten matkansa meren rannalle.

Siellä odotteli kansanjoukko uuden purjeveneen vieressä, joka oli köynnöksillä koristeltu. Masto, purjeet ja köydet olivat somistetut pitkällä, liehuvilla nauhoilla, ja veneen nimi, *Jeanne*, oli maalattu kultakirjaimilla sen perään.

Ukko Lastique, joka oli tämän, paronin rahoilla rakennetun veneen omistaja, astui saattueen eteen, ja yhdellä haavaa paljastivat kaikki miehet päänsä samalla kun jono jumalisia naisia, jotka olivat verhotut väljiin, heidän hartioiltaan suurin laskoksin riippuviin mustiin viittoihin, polvistui piiriin ristin ympärille.

Pappi asettui molempien kuoripoikien väliin veneen toiseen pääpuoleen, toiseen taas ne kolme laulajaa, jotka tahraisissa valkoisissa puvuissaan seisoen, leuat sängellä, tuijottaen virsikirjaansa, juhlaallisesti kajahuttivat minkä kurkusta pääsi veisuaan kirkkaaseen aamu-ilmaan.

Joka kerta, kun he vetivät henkeään, jatkoi pasuunanpuhaltaja yksin mylvimistään, ja hänen pienet harmaat silmänsä katosivat kokonaan hänen pullistuneitten poskiensa peittoon. Jopa hänen otsanahkansakin ja kaulansa näyttivät lihasta irtaantuvan, siihen määrin turposi hän puhaltaessaan soittokonettaan.

Liikkumattomana, kuulakkaana näytti meri ottavan osaa näihin veneen ristiäisiin, tuskin kuuluvasti loiskahtaen rantahiekkaan ja hivellen sitä sormenkorkuisilla vähäisillä läikähdyksillä. Ja

suuret valkoiset lokit liitelivät, siivet levällään, kaarrellen taivaan siinnossa, edeten ja palaten jälleen, yli tuon polvistuneen kansanjoukon, aivankuin katsoakseen, mitä siellä alhaalla oli tekeillä.

Vihdoin päättyi laulu kovaääniseen ameneen, jota venytettiin viiden minuutin ajan, ja puurosuisella äänellä popotti pappi muutamia latinalaisia sanoja, joista ei voinut erottaa muuta kuin heleät lopputavut. Sitten kiersi hän ympäri veneen pirskoittaen sitä pyhällä vedellä ja alkoi lopuksi sopottaa: "Rukoilkaamme!", asettuen nyt veneen laidan ääreen isä- ja äiti-kummin eteen, jotka seisoivat hievahtamatta käsi kädessä.

Nuori mies osasi edelleen pitää kauniit kasvonsa arvokkaan vakavina, mutta neitonen, jota mielenliikutus äkkiä kuristi kurkusta, menetti voimansa ja alkoi väristä niin, että hampaat löivät loukkua suussa. Se, josta hän jo jonkun ajan oli unelmoinut, oli nyt yht'äkkiä mielikuvasta muuttumaisillaan tositapahtumaksi. Oli puhuttu häistä, siinä oli jo läsnä pappikin siunaamassa ja kuoro lauloi juhlapuvussa rukouksia. Eiköpä juuri häntä nyt vihittykin?

Eikö hänen sormissaan värähdelleet hermot ja eikö hänen sydämensä hurmaus suonia myöten siirtynyt hänen naapurinsa sydämeen? Käsittiköhän tämä, arvasikohan hän, olikohan hänetkin samalla lailla vallannut lemmenhuume? Tai tiesiköhän hän ehkä kokemuksesta, ettei yksikään nainen voinut häntä vastustaa? Ja Jeanne huomasi yhtäkkiä, että tuo mies puristi hänen kättään, ensin hiljaa, sitten kovemmin ja kovemmin. Ja kasvojen värähtämättä, kenenkään havaitsematta, sanoi mies, niin, varmasti sanoi hän aivan selvään:

– Oi, Jeanne, jos tahdotte, niin ovat nämä meidän kihlajaisemme?

Jeanne kumarsi hitaasti alas päätään, mikä saattoi olla myöntymisen merkki. Ja pappi, joka vielä pirskoitti vihkivettä, sirotti muutaman pisaran heidänkin sormilleen.

Toimitus oli lopussa. Vaimoväki nousi seisoalleen. Palaus tapahtui epäjärjestyksessä. Poikien kantama risti oli nyt menettänyt arvonsa. Se riensi nopeasti pois horjuen oikealle ja vasemmalle tahi kallistuen eteenpäin niin, että oli kaatua nenälleen. Pappi, joka oli lopettanut rukoilemisen, laukkasi perässä. Laulajat ja pasuunanpuhaltaja olivat livistäneet tiehensä oikotietä saadakseen pikemmin puvun yltään ja merimiehet kiirehtivät ryhmittäin pois. Sama ajatus, joka tuntui heidän päässään ruuanhajulta, riennätti heidän askeleitaan, sai syljen vuotamaan heidän suustansa ja tunkeutui vatsanpohjaan asti, jonka se pani voimakkaasti kurisemaan.

Heille oli valmistettu Peoples'issa hyvä aamiainen.

Iso pöytä oli kannettu pihalle omenapuitten juurelle. Kuusikymmentä henkeä kävi sen ääreen istumaan. Siinä oli merimiehiä ja talonpoikia. Molemmiin puolin paronitarta, joka asettui keskelle, istuivat molemmat papit, Yport'in ja Peoples'in. Vastapäätä istui paroni, jonka vieressä olivat kunnallislautakunnan esimies ja hänen vaimonsa. Tämä oli jo iäkäs maalaisnainen, joka nyökäytteli päätään tervehdykseksi joka puolelle. Hänellä oli hyvin kapeat kasvot, jotka olivat ahdetut isoon normandilaiseen myssyyn ja näyttivät oikealta valkoiselta kananpäältä pyöreine, aina hämmästyneine silmineen. Ja hän söikin nopeasti, pienin paloin, aivan kuin olisi nokkinut nenällään ruokaa lautaselta.

Jeanne, joka istui isäkummin vieressä, harhaili onnenmailla. Hän ei nähnyt, ei tietänyt enää mitään, oli vaiti vain, pää ilosta aivan sekaisin.

Hän kysyi vieruskumppaniltaan:

– Mikä onkaan ristimänimenne!

– Julien, vastasi toinen. – Ettekö sitä tietänyt?

Jeanne ei siihen sanonut mitään, ajatteli vain:

– Kuinka usein tulenkaan lausumaan sen nimen!

Kun ateria oli syöty, jätettiin väki pihaan ja siirryttiin toiselle puolen kartanorakennusta. Paronitar kävi paroniin nojaten "jaloittelemaan", ja heitä seurasivat molemmat papit. Jeanne ja Julien kävelivät metsikköön asti ja astuivat sen ruohoa kasvaville poluille. Yht'äkkiä tarttui Julien Jeannen käteen ja kysyi:

– Sanokaa, tahdotteko tulla vaimokseni?

Jeanne kumarsi jälleen alas päänsä. Ja kun Julien sopersi:

– Vastatkaa, minä rukoilen!

Niin loi Jeanne hiljaa silmänsä häneen. Ja hän luki vastauksen tytön katseesta.

IV

Eräänä aamuna tuli paroni Jeannen huoneeseen ennenkuin hän oli noussut ylös ja istuutui hänen vuoteensa jalkopuolelle sanoen:

– Varakreivi de Lamare on pyytänyt meiltä sinua vaimokseen.

Jeannen teki mieli kätkeä kasvonsa lakanoiden alle. Hänen isänsä jatkoi:

– Olemme jättäneet vastauksen antamisen toistaiseksi.

Jeanne läähätti mielenliikutuksen valtaamana. Hetkisen kuluttua lisäsi paroni hymähtäen:

– Emme ole tahtoneet ratkaista asiaa kysymättä sinun mielipidettäsi. Äitisi ja minä emme tätä avioliittoa vastusta, mutta emme myöskään vaadi sinua siihen. Sinä olet häntä paljoa rikkaampi, mutta kun on kyseessä onni, niin ei varallisuutta ole otettava huomioon. Hänellä ei ole enää läheisiä sukulaisia; siis, jos menet hänen kanssaan naimisiin, niin saamme perheeseemme pojan, jos taas otat jonkun toisen, niin joudut sinä, meidän tyttäreemme, vieraaseen taloon. Tuo nuori mies meitä miellyttää. Miellyttääkö hän ehkä ... sinuakin?

Jeanne sopersi punastuen hiusmartoa myöten:

– Kyllä, isä.

Ja katsoen tytärtään silmien pohjaan sanoi hänen isänsä yhä hymyillen:

– Sitä vähän aavistin, neitiseni.

Iltaan saakka Jeanne oli kuin huumeessa, ei tietänyt mitä tehdä, erehtyi esineistä ja tunsi jalkansa aivan hervottomiksi väsymyksestä, vaikkei ollut kävellyt yhtään.

Kuuteen mennessä, hänen istuessaan äitinsä kanssa plataanin juurella, saapui varakreivi.

Jeannen sydän alkoi hurjasti sykkiä. Nuori mies lähestyi heitä näyttämättä lainkaan levottomalta. Tultuaan aivan likelle, tarttui hän paronittaren käteen ja suuteli hänen sormiaan, ja kohottaen sitten nuoren tytön vapisevaa kättä painoi hän siihen huulillaan pitkän, hellän ja kiitollisen suudelman.

Siitä alkoi sitten onnekas kihlaus aika. He juttelivat istuskellen kahden kesken salin nurkassa tahi mäen rinteellä metsikön perällä edessään aava tasanko. Toisinaan taas kävelivät he äidin kujanteessa, sulhanen puhellen tulevaisuudesta, morsian silmät maahan luotuina ja tuijottaen paronittaren pölyiseen jälkeen.

Kun asia kerran nyt oli ratkaistu, tahdottiin se myös panna nopeasti täytäntöön. Päätettiin niinmuodoin, että vihkiminen tapahtuisi kuuden viikon kuluttua, elokuun 15 päivänä, ja että nuori pariskunta sitten heti lähtisi häämatkalleen. Kun Jeannen mieltä kysyttiin, minne hän halusi lähteä, niin valitsi hän Korsikan, jossa hänen arvelunsa mukaan saattoi olla enemmän yksin kuin Italian kaupungeissa.

He odottivat avioliittonsa solmiamista varten määrättyä aikaa ilman erikoisempaa kärsimättömyyttä, mutta herkullisen hellyyden valtaamina ja hekkumoiden kaikenlaisten pikku hyväilyjen suloisessa hurmassa, istuskellen käsi kädessä ja intohimoisesti toisiaan katsellen aivan kuin yhdistäen sielunsa toinen toiseensa, tuskallisesti kuitenkin tuntien omituista halua suureen lemмен halailuun.

Päätettiin, ettei häihin kutsuttaisi muita kuin täti Lison, paronittaren sisar, joka eleli täysihoitolaisena Versaillesin luostarissa.

Isänsä kuoleman jälkeen oli paronitar tahtonut ottaa sisarensa luokseen asumaan, mutta vanha neiti, joka itsepintaisesti uskoi olevansa kaikille rasitukseksi, tarpeeton ja hyödytön, vetäytyi erääseen noita uskonnollisia laitoksia, jotka vuokraavat huoneustoja murheellisille ja elämässä yksinään oleville ihmisille.

Silloin tällöin vietti hän kuitenkin kuukauden tahi pari heidän perheessään.

Hän oli pieni, harvasanainen nainen, joka aina pysyttäytyi syrjässä, ilmestyi vain aterioiden ajaksi ja palasi oitis jälleen huoneeseensa, jossa hän istui suljettujen ovien takana alituisesti.

Hän näytti hyväluontoiselta ja vanhanpuoleiselta, vaikka oli vasta neljäkymmenen kahden vuoden ikäinen, silmissä lempeä, surullinen katse; kotona ei häntä oltu koskaan pidetty minkään arvoisena. Kun ei hän ollut lainkaan kaunis eikä riehakas, ei häntä oltu hyväilty koskaan; hän pysyi nurkassaan aina hiljaa ja rauhassa. Siitä saakka oli hän hyljeksitty eikä nuorena, kasvavana tyttönä kukaan hänestä huolehtinut vähääkään.

Hän oli kuin jonkinlainen varjo tahi esine talossa, elävä huonekalu, jonka on joka päivä tottunut näkemään, mutta johon aina suhtautuu välinpitämättömästi.

Hänen sisarensa oli, vanhempainsa kototavan mukaan, aina pitänyt häntä epäonnistuneena olentona, jolla ei ollut mitään arvoa. Häntä kohdeltiin kylmän tuttavallisesti, tavalla, jossa piili jotakin ylenkatseellista suopeutta. Hänen nimensä oli Lise, ja tämä veikeä, nuorekas nimi tuntui häntä vaivaavan. Kun nähtiin, ettei hän joutunut eikä koskaan varmaankaan joutuisi naimisiin, tehtiin Lise'sta Lison. Jeannen syntymästä saakka oli hänestä sitten tullut "täti Lison", nöyrä, siisti sukulainen, joka oli hirveän ujo, jopa sisarensa ja lankonsakin seurassa, jotka häntä kuitenkin rakastivat, vaikka sentapaisella epämääräisellä rakkaudentunteella, jossa oli sekä välinpitämättömyyttä että huoletonta myötätuntoa ja luontaista hyvänsuopaisuutta.

Välistä, kun paronitar puhui nuoruutensa aikuisista, kaukaisista seikoista, sanoi hän sitä aikaa määritelläkseen: "Se tapahtui siihen aikaan, kun Lison sai päähänpistonsa".

Siitä ei sitten puhuttu sen enempää ja tuo "päähänpisto" jäi kuin hämärän sumun verhoon.

Lise oli eräänä iltana, ollessaan kahdenkymmenen vanha, heittäytynyt veteen kenenkään tietämättä mistä syystä. Ei mikään seikka hänen elämässään tahi tavoissaan voinut antaa aavistusta, mistä semmoinen mielettömyys johtui. Hän oli saatu ylös vedestä puolikuolleena. Ja hänen vanhempansa, jotka olivat tapahtumasta kovin hämmästyneet, tyytyivät vain, sen sijaan että olisivat koettaneet ottaa selkoa tuon teon salaperäisestä syystä, puhumaan "päähänpistosta" samalla lailla kuin he puhuivat hevosestaan, jolle oli tapahtunut se onnettomuus, että se vähän aikaisemmin oli taittanut jalkansa ojassa ja että oli täytynyt ottaa elukka hengiltä.

Sen jälkeen Liseä, pian jo Lison'ia, pidettiin hyvin heikkopäisenä. Se lievä ylenkatse, jonka hän herätti omaisissaan, siirtyi vähitellen kaikkiin muihinkin, jotka joutuivat hänen kanssaan tekemisiin. Pikku Jeannekaan ei, lasten luontaisen aavistuskyvyn perustuksella, välittänyt hänestä vähääkään, eikä mennyt koskaan hänen huoneeseensa tervehtimään häntä. Sisäkkö Rosalie, joka piti tuota huonetta asianomaisessa kunnossa, näytti olevan ainoa, joka tiesi jotakin sen olemassaolosta.

Kun täti Lison tuli ruokasaliin syömään aamiaista, meni "pikkuinen" tavanmukaan vain ojentamaan hänelle otsansa suudeltavaksi, – siinä kaikki.

Jos joku tahtoi puhutella täti Lisonia, lähetettiin palvelija aina häntä hakemaan, ja kun hän oli poissa, niin ei kukaan häntä ajatellut, ei kenenkään päähänsä olisi pälkähtänyt sanoa: "Kas, enpä ole nähnyt Lisonia tänään".

Hänellä ei ollut mitään tekemistä elämässä. Hän oli niitä olentoja, jotka jäävät tuntemattomiksi läheisimmilleenkin, ollen aivan kuin käyttämättömiä, ja joiden kuolema ei synnytä vähintäkään aukkoa talon elämään – niitä olentoja, jotka eivät ymmärrä mukautua heidän ympärillään olevien ihmisten elämään, ei tapoihin eikä tunteisiin.

Kun mainittiin: "täti Lison", niin eivät nuo kaksi sanaa herättäneet mitään, niin sanoakseni, tunnetta kenessäkään. Oli aivan kuin olisi sanottu vain: "kahvipannu" tahi "sokerirasia".

Hänellä oli tapana kävellä pienin askelin, nopeasti ja kuulumatta. Ei koskaan hän aikaansaanut mitään melua, ei survaissut mitään vastaan ja hän näytti antavan kaikille esineillekin ominaisuuden pysyä äänettöminä. Hänen kätensä tuntuivat olevan kuin jonkinlaisesta vanusta tehdyt, siihen määrin kevyesti ja hellävaroen käsitteli hän kaikkea, mitä hän liikutti.

Hän saapui taloon heinäkuun keskivaiheilla, aivan päästä pyörällä tulossa olevien häitten johdosta. Hän toi mukanaan suunnattoman paljon lahjoja, jotka eivät herättäneet juuri mitään huomiota, koska olivat hänen tuomiaan.

Seuraavana päivänä ei enää edes huomattukaan hänen siellä oloaan. Mutta hänessä kuohui tavaton mielenliikutus ja hänen silmänsä katselivat hellittämättä kihloissa olevaa paria. Hän huolehti kappioista erittäin innokkaasti, oikein kuumeentapaisesti, tehden kuin tavallinen ompelijatar työtä huoneessaan, jossa ei kukaan käynyt hänen luonaan.

Vähän väliä hän toi paronittarelle päämäämiään nenäliinoja tahi pyyhkeitä, joihin hän oli nimeillyt kirjaimet kysyen: "Onko näin hyvin, Adélaïde?" Johon äiti, niitä välinpitämättömästi silmäiltyään, vastasi:

"Älä, Lison parka, vaivaa itseäsi niin paljon!"

Eräänä iltana kuukauden lopulla, ilman oltua kovin painostavan koko päivän, oli kirkas, leppoisa kuutamo, semmoinen, joka myllertää, hellyttää ja hurmioittaa mielen ja ikäänkuin herättää sielun kaikki salaiset runolliset tunteet eloon. Ulkoa puhalsi vieno tuulen henki rauhalliseen saliin, jossa paronitar miehensä kanssa veltosti pelasi korttia valokehässä, jonka lampun varjostin loi pöydälle. Tati Lison istui solmiamistyö kädessään heidän välillään. Ja nuoret katsoivat ikkunaan nojautuen ulos puutarhaan, jota kuu valaisi kirkkaasti kuin päivä. Lehmus ja plataani loivat varjoja sinne tänne nurmikolle, joka kalvaana ja hohtavana levisi aivan mustan metsän laitaan asti.

Yön hiljaisen hurman, pensaitten ja puitten yli lankeavan valaistuksen vastustamattomasti hokuttelemana kääntyi Jeanne vanhempainsa puoleen, sanoen:

– Isä kulta, me menemme hiukan kävelemään puistoon.

Peliään keskeyttämättä sanoi paroni:

– Menkää vain, lapsukaiset.

Ja he menivät ulos, kävellen hiljakseen valkoista nurmikkaa pitkin aina sen perällä olevaan pensaikkoon asti.

Tunti kului heidän aikomattakaan palata takaisin. Paronitar, joka oli väsynyt, halusi mennä ylös huoneeseensa. Hän sanoi:

– Täytyy kutsua rakastuneet sisään.

Paroni loi silmäyksen avaraan, kirkkaaseen puutarhaan, jossa nuo kaksi varjoa hiljakseen kuljeksivat.

– Antaa heidän olla, – sanoi hän. – On niin ihana ilma. Lison kyllä odottaa heitä; vai kuinka, Lison?

Vanhapiika loi häneen levottoman katseen ja vastasi ujolla äänellään:

– Tietysti odotan.

Paroni auttoi paronittaren ylös ja, ollen itsekkin päivän helteestä väsynyt, sanoi:

– Minä menen myöskin maata.

Ja hän seurasi vaimoaan.

Silloin nousi tati Lisonkin vuorostaan, jätti tuolille solmiamistyönsä, villalangan ja koukun, ja meni nojaamaan ikkunaan, katsellen ihanaa yötä.

Kihlatut kävelivät siellä lakkaamatta edestakaisin pitkin nurmikkaa portaikon ja pensaikon väliä. He astuivat käsikädessä mitään puhumatta, aivankuin itsestään tietämättöminä, kokonaan sulautuneina tuohon näkyvään runouteen, joka uhkui maasta.

Yht'äkkiä huomasi Jeanne ikkunan kehyksessä vanhanpiian haahmon, jonka lampun valo kirkasti.

– Kas, – sanoi hän, – tati Lison katselee meitä.

Varakreivi kohotti päätään ja välinpitämättömällä äänellä, mitään ajattelematta, sanoi hänkin:

– Niin, tati Lison katselee meitä.

Ja he jatkoivat haaveiluaan, hiljaista kävelyään rakkautensa hurmiossa.

Mutta kaste peitti nurmikon ja yön viileys värisytti heitä hiukkasen.

– Menkäämme jo sisään, – sanoi Jeanne.

Ja he palasivat takaisin.

Kun he tulivat saliin, oli täti Lison jälleen käynyt käsiksi työhönsä. Hän istui pää kumarruksissa ja hänen laihat sormensa värähtelivät hieman aivan kuin liiasta väsymyksestä.

Jeanne meni hänen luokseen.

– Täti, nyt menemme maata.

Vanhapiika loi häneen silmänsä, jotka olivat punaiset aivan kuin hän olisi itkenyt. Rakastuneet eivät kiinnittäneet siihen sen enempää huomiota, mutta sulhanen huomasi samassa, että hänen morsiamensa hienot kengät olivat aivan kosteat. Huolestuneena kysyi hän silloin hellästi:

– Eivätkö kultaiset pikku jalkasi ole kylmät?

Silloin alkoivat tädin sormet yht'äkkiä vavista niin kovasti, että hänen käsityönsä kirposi niistä ja lankakerä vierähti kauas lattialle. Kätkien nopeasti kasvonsa käsiinsä hän puhkesi itkemään pitkin, hermostunein nyhkytyksin.

Hämillään, liikkumattomina katselivat nuoret häntä. Jeanne heittäytyi sitten polvilleen hänen eteensä, poisti hänen kätensä ja uteli aivan suunniltaan ollen:

– Mikä sinun on, mikä sinun on, täti Lison?

Änkyttävällä, itkunsekaisella äänellä ja kipeän tunteen kouristamana vastasi sitten vanhapiika:

– Kun hän kysyi sinulta, ... eivätkö kul ... kul... kultaiset pikku jalkasi ole kylmät... Minulle ... ei ole koskaan ... koskaan puhuttu ... sillä lailla.

Vaikka Jeanne olikin hämmästyksissään ja säälin tunteen valtaamana, teki hänen kuitenkin mieli nauraa sille ajatukselle, että joku rakastunut olisi voinut lausua täti Lisonille moisia helliä sanoja. Ja varakreivi kääntyi pois salatakseen nauruaan.

Mutta täti nousi äkkiä paikaltaan, jättäen lankakeränsä lattialle ja solmiamistyönsä tuolille, ja pujahti, ottamatta kynttilää, ulos pimeille portaille, etsien siellä kopeloimalla huoneensa oven.

Jäätyään yksin nuoret katsahtivat toisiinsa hymyillen ja liikutettuina.

Ja Jeanne kuiskasi:

– Täti parka!

Johon Julien lisäsi:

– Hän on vannaan hiukan päästä sekaisin tänä iltana.

He pitelivät toisiaan kädestä voimatta erota toisistaan, ja verkalleen, hyvin verkalleen he ottivat toisiltaan ensimmäisen suudelman sen tuolin ääressä, jonka täti Lison juuri oli tyhjäksi jättänyt.

Seuraavana päivänä he eivät muistaneetkaan enää vanhan piian kyyneleitä.

Niiden kahden viikon aikana, jotka vielä olivat jäljellä häihin, oli Jeanne koko lailla levollinen, aivan kuin hän olisi ollut väsynyt suloisista mielenliikutuksista.

Hänellä ei ollut enää aikaakaan ajatella mitään ratkaisevan päivän aamuna. Hän tunsi ainoastaan suurta tyhjyyttä koko ruumiissaan, aivan kuin liha, veri ja luut olisivat sulaneet ihon alta pois, ja kosketellessaan esineitä huomasi hän sormiensa kovin vapisevan.

Hän toipui oikein vasta kirkossa alttarin edessä seisoessaan.

Naimisissa! Hän oli siis naimisissa! Kaikki, mitä aamun koitosta asti oli tapahtunut, tuntui hänestä unelta, oikealta unelta. On hetkiä, jolloin kaikki näyttää kuin muuttuneen ympärillämme. Jopa käden liikkeilläkin on uusi merkitys ja tunnitkaan eivät enää tunnu oikein olevan paikoillaan.

Hän tunsi olevansa huumaantunut, mutta varsinkin hämmästynt. Edellisenä päivänä ei mitään vielä ollut muuttunut hänen elämässään; hänen ainainen toivomuksensa oli vain tullut lähemmä, miltei käsin kosketeltavaksi. Hän oli maata pannessaan tyttö, nyt oli hän vaimo.

Hän oli niinmuodoin astunut yli sen raja-aidan, jonka takana näkyy olevan kätkeytyä tulevaisuus kaikkine riemuineen ja onnenunelmineen. Hänestä näytti kuin portti olisi ollut auki hänen edessään ja hän oli astumaisillaan *odottamaansa*.

Vihkiminen päättyi. Mentiin sakaristoon, joka oli melkein tyhjä, sillä ei ollut mitään kutsutuita. Sitten lähdettiin ulos.

Kun he tulivat kirkon ovelle, räjähti hirveä pamaus, niin että morsian säpsähti ja paronitar kirkaisi. Talonpojat olivat ampuneet yhteislaukauksen. Ja aina Peoples'iin asti kesti tätä ammuntaa.

Siellä tarjottiin virvokkeita talonväelle, seudun ja Yport'in papeille ja todistajille, jotka olivat valitut seudun suurviljelijäin joukosta.

Sitten, päivällistä odoteltaessa, tehtiin kävely puistossa. Paroni, paronitar, täti Lison, kunnallislautakunnan esimies ja kirkkoherra Picot mittailivat äidin kujannetta sillä välin kuin toisessa, vastapäätä olevassa, toinen pappi astuskeli pitkin askelin rukouskirjaansa lukien.

Rakennuksen toiselta puolelta kuului iloista rähinää; siellä ryyppäsivät talonpojat puitten varjossa omenajuomaa. Piha oli tullut täyteen juhlapukuisia paikkakuntalaisia, miehiä ja naisia. Jeanne ja Julien kulkivat pensaikon läpi ja nousivat vuorenrinteelle, josta ääneti katselivat merta. Ilma oli hiukan viileä, vaikka oltiinkin elokuun puolivälissä. Tuuli oli pohjoisessa ja aurinko paistoi valjusti ihan siniseltä taivaalta.

Suojaa tuulelta etsiessään kulkivat vastanaineet nummen poikki, kääntyivät oikealle ja pyrkivät metsäiseen, epätasaiseen laaksoon, joka laskeutui Yport'iin päin. Heidän tultuaan metsän sisään, ei tuuli sinne enää yltänyt, ja he poikkесivat tieltä kapealle polulle, painuen yhä lehväin peittoon. He saattoivat tuskin käydä rinnan, ja silloin tuns Jeanne käsivarren hiljaa kiertyvän hänen vyötäistensä ympäri.

Hän ei sanonut mitään, mutta hänen sydämensä alkoi nopeammin sykkiä ja hengitys kävi läähättäen, katkonaisesti. Matalalla riippuvat oksat hipasivat heidän hiuksiaan ja heidän oli kumarruttava päästäkseen kulkemaan. Jeanne poimi lehden: kaksi leppäterttua istui sen alla kuin kaksi haurasta punaista kuorta.

Viattomasti, hiukan rohkaistuneena sanoi hän:

– Kas, pieni pariskunta!

Julien kosketti huulillaan hänen korvaansa ja kuiskasi:

– Tänä iltana olet oleva minun vaimoni.

Vaikka Jeanne maalla olonsa aikana oli paljon jo oppinutkin, ei hän kuitenkaan vielä ollut ajatellut muuta kuin runollista rakkautta ja joutui nyt aivan hämilleen. Hänen vaimonsa? Eikös hän sitä sitten nyt jo ollut?

Silloin alkoi Julien suudella häntä pienin, nopein suudelmin ohimoille ja niskaan, hiusten rajaan. Jeanne ei ollut tuollaisiin miehen hyväilyihin vielä tottunut, ja jokaisesta suudelmasta kallisti hän vaistomaisesti päätään toiselle puolelle kuin välttääkseen niitä, vaikka ne hänelle mielihyvää tuottivatkin.

Samassa saapuivat he metsän perälle. Jeanne pysähtyi hämmästyneenä siitä, että he olivat niin etäällä. Mitä kotona arveltaisiin?

– Palatkaamme! – sanoi hän.

Julien veti pois kätensä hänen vyötäisiltään ja molemmat kääntyivät niin, että seisoivat kasvot vasten toisiaan, niin lähellä, että tunsivat toistensa hengityksen, ja he katselivat toisiaan, katsoivat silmiin sillä tiukalla, tuijottavalla, läpitunkevalla katseella, millä kaksi henkeä tuntee kuin yhteen sulavansa. He etsivät toisiaan toinen toisensa silmistä ja silmäin takaa ihmisolemuksen läpipääsemättömästä tuntemattomasta, tutkistellen toisiaan äänettömällä, hellittämättömällä kysynnällä. Mitä tulivat he olemaan toisilleen? Mitä tuli olemaan se elämä, jota he alkoivat yhdessä elää? Mitä iloa, mitä onnea, mitä pettymystä oli heillä tarjottavana toinen toiselleen avioliiton pitkän, eroittamattoman yhdessäolon aikana? Ja heistä molemmista tuntui, etteivät he vielä olleet nähneetkään toisiaan.

Ja yht'äkkiä laski Julien molemmat käsivartensa vaimonsa olkapäille ja painoi keskelle hänen suutaan suudelman niin syvän, ettei hän ollut koskaan ennen semmoista saanut. Ja se tunkeutui, se suudelma, hänen suoniinsa, hänen luittensa ytimiin asti, synnyttäen niin salaperäisen puistatuksen, että hän lykkäsi rajusti Julienin pois luotaan ja oli kaatua selälleen.

– Mennään pois, mennään pois! – kuiskasi hän.

Julien ei vastannut siihen mitään, mutta tarttui häntä käsistä ja piteli niitä käsissään.

He eivät vaihtaneet sitten enää sanaakaan kotiin asti. Loppuilta tuntui kovin pitkältä.

Syömään käytiin vasta pimeän tullen. Ateria oli yksinkertainen ja lyhyt vastoin normandilaisia tapoja. Omituinen tukaluus lamautti pöydässä olijain mielentilan. Ainoastaan molemmat papit, kunnallislautakunnan esimies ja neljä kutsuttua maanviljelijää ilmaisivat äänekkäämpää hilpeyttä, jommoinen on tavallinen hääpidoissa.

Nauru tuntui elottomalta, mutta vilkastui lautakunnan esimiehen lausuttua sukkelan sanan. Kello oli jo likemmä yhdeksän, kun noustiin juomaan kahvia. Ulkona pihalla, omenapuitten juurella, alkoi tanssi. Avoimesta ikkunasta saattoi nähdä koko juhlan. Puitten oksiin ripustetut lyhdet loivat vihreän-harmaan valaistuksen lehviin. Miehet ja naiset hyppivät piiritanssia laulaen täyttä kurkkua maalaislaulujaan. Niitä säestivät heikosti kaksi viulua ja klarinetti, joiden soittajat olivat kavunneet istumaan isolle keittiön pöydälle kuin millekin lavalle ikään. Talonpoikain remakat huudot voittivat toisinaan soittokoneiden äänen niin kokonaan, että niiden hillittömän laulun katkaisemat heikot säveleet tuntuivat tipahtelevan kuin taivaasta pieninä palasina, hajanaisina sävelmän sirpaleina. Kahdesta isosta, leimuavien soitujen ympäröimästä tynnyristä vuoti juomaa hääväelle. Kaksi palvelijaa ei tehnyt muuta kuin huuhtoi kaukalossa lakkaamatta laseja ja maljoja pistääkseen ne vielä vettä tippuvina tynnyrin hanan alle, josta juoksi viinin punainen tahi omenajuoman kullankeltainen, kirkas neste. Ja janoiset tanssijat, vanhat levolliset penkilläistujat ja hikoilevat naiset riensivät sinne ja kurottivat käsiään saadakseen vuorostaan jonkun lasin ja kulauttaakseen pää takakenossa pitkän siemauksen haluamaansa juomaa kurkkuunsa.

Pöydällä oli leipää, voita, juustoa ja makkaroita. Jokainen pisti sieltä silloin tällöin palan suuhunsa, ja nämä valaistujen puitten lehvien alla vietetyt iloiset, remuisat pidot herättivät sisällä salissa olevien vakavien vieraitten mielissä halun tanssia myöskin, laskea itselleen juomaa noista jyhkeistä tynnyreistä ja haukata päälle viipaleen leipää voin ja sipulin kanssa.

Kunnallislautakunnan esimies löi tahtia veitsellään ja huudahti:

– Tuhat tulimmaista! Tämä on mainiota. Luulisi olevansa Ganache'n häissä.

Kaikki olivat purskahtaa nauruun, mutta kirkkoherra Picot, joka luonnoltaan oli yhteiskunnallisten vallanpitäjien vihollinen, vastasi:

– Tarkoitatte varmaan Kaanaan häitä.

Toinen ei kuitenkaan pitänyt sitä oikaisua hyvänä, vaan sanoi:

– Ei, herra kirkkoherra, minä tiedän, mitä tarkoitan. Kun sanon Ganache, niin se on Ganache.

Noustiin sitten pöydästä ja siirryttiin saliin. Sitten mentiin ilakoivan rahvaan kanssa vähän seurustelemaan. Ja sitten lähtivät vieraat pois.

Paroni ja paronitar kiistelivät jostakin keskenään hiljaisella äänellä. Rouva Adélaïde, joka oli tavallista hengästyneempi, näytti vastustavan miehensä pyyntöä ja sanoi vihdoinkin milt'ei kovaan:

– Ei, kultaseni, minä en voi, minä en osaa.

Silloin poistui hänen miehensä nopeasti, meni Jeannen luo ja sanoi hänelle:

– Tahdotko tulla hiukan kävelemään kanssani, lapsikulta?

Jeanne joutui kokonaan hämille ja vastasi:

– Niinkuin haluat, isä.

Ja he menivät ulos.

Kun he olivat tulleet meren puoleiselle portaikolle, puhalsi heitä vastaan kirpeä tuuli, semmoinen kylmä kesätuuli, joka jo tietää syksyn olevan tulossa. Taivaalla kiiti pilviä vuoroin peittäen, vuoroin päästäen näkyviin tähdet.

Paroni painalsi rintaansa vastaan tyttärensä käsivartta puristaen samalla hellästi hänen kättään. He kävelivät muutamia minuutteja. Paroni näytti epäröivän, olevan hämmennyksissään. Vihdoinkin kävi hän asiaan käsiksi.

– Minulla on, kultaseni, vaikea tehtävä, joka oikeastaan kuuluisi äidillesi, mutta koska hän ei ota sitä suorittaakseen, niin täytyy minun asettua hänen sijaansa. En tiedä, minkä verran sinä olet selvillä elämästä. On, näet, asioita, jotka pidetään huolellisesti salassa lapsilta, tytöiltä varsinkin, tytöiltä, joiden on pysyttävä hengeltään puhtaina, nuhteettoman puhtaina siihen hetkeen saakka,

jolloin luovutamme heidät sen miehen käsiin, jonka on pidettävä huoli heidän tulevasta onnestaan. Hänen tehtävänsä on silloin kohottaa sitä huntua, joka verhoaa elämän salaisuuden. Mutta ellei siitä mikään hämärä aavistus vielä ole päässyt koskettamaan nuoria tyttöjä, niin joutuu heidän mielensä usein kuohuksiin sen hieman tylyn todellisuuden ilmestyttyä, joka heidän unelmiensa pohjalla piilee. Loukattuina hengessään, loukattuina ruumiillisestikin tahtovat he kieltää aviomieheltään sen, minkä laki, ihmisten ja luonnon laki, hänelle myöntää ehdottomana oikeutena. Enempää, rakkaani, en voi sinulle sanoa, mutta älä unohda sitä, että nyt olet kokonaan miehesi oma.

Mitä tiesi oikeastaan Jeanne?

Mitä otaksui hän? Hän oli alkanut vavista masentavan ja tuskallisen alakuloisuuden, kuin jonkun aavistuksen, lamauttamana.

He palasivat sisään. Salin ovella kohtasi heitä yllätys. Rouva Adélaïde itkeä nyyhkytti Julien'in rintaa vastaan painuneena. Kyyneleet, rajut kyyneleet, jotka tulivat kuin palkeista puhallettuina, tuntuivat vuotavan samalla kertaa nenästä, suusta ja silmistä, ja nuori mies, joka näytti hämmästyneeltä ja nololta, tuki tuota lihavaa rouvaa, joka oli vaipunut hänen syliinsä jättääkseen suosituksin hänen haltuunsa armaan, suloisin, kultaisen pikku tyttärensä.

Paroni kiirehti heidän luokseen ja sanoi:

– Mitä turhia mielenpurkauksia! Minä pyydän, jättäkäämme kyyneleet!

Ja tarttuen vaimoaan käsivarresta, saattoi hän hänet nojatuoliin hänen pyyhkiessään kyyneleitä silmistään. Sitten kääntyi hän Jeannen puoleen, sanoen:

– No, tyttöseni, suutele nyt äitiäsi ja mene makaamaan!

Itku kurkussa suuteli Jeanne nopeasti vanhempiansa ja poistui.

Täti Lison oli jo mennyt huoneeseensa. Paroni ja hänen vaimonsa jäivät yksin Julienin kanssa. Ja he olivat kaikki kolme niin hämillään, etteivät saaneet sanaakaan suustaan; molemmat miehet seisoiivat siinä iltapuvuissaan tuijottavin katsein, rouva Adélaïde'n istuessa voimattomana tuolissaan, kurkussa vielä viimeiset nyyhkytykset. Kun heidän hämminkinsä alkoi käydä sietämättömäksi, ryhtyi paroni puhumaan matkasta, jolle vastanaineiden oli määrä lähteä muutaman päivän kuluttua.

Sillä välin antoi Jeanne huoneessaan Rosalie'n, jonka kyyneleet koskena valuivat, riisua vaatteita yltään. Sisäkön kädet vapisivat niin, ettei hän oikein löytänyt nauhoja eikä neuvoja, ja hän näytti todenperään olevan vielä enemmän liikutettu kuin hänen nuori rouvansa. Mutta Jeanne ei ajatellut ensinkään tytön kyyneleitä; hänestä näytti aivan kuin hän olisi joutunut johonkin toiseen maailmaan, johonkin toiseen maahan, että hän oli eroitettu kaikesta, mitä oli ennen tuntenut, kaikesta, mikä oli hänelle ollut rakasta. Kaikki näytti olevan mullin mallin hänen elämässään ja aivoissaan. Jopa johtui hänelle mieleen omituinen ajatus: rakastiko hän miestänsä? Ja yht'äkkiä oli hänestä hänen miehensä aivan kuin vieras, jota hän töin tuskin tunsikaan. Kolme kuukautta aikaisemmin ei hän ollut tietänyt hänen olemassaolostaan mitään ja nyt oli hän hänen vaimonsa. Miksi niin? Miksi niin pian piti langeta avioliiton helmaan aivan kuin johonkin hautaan, joka oli jalkojen alle avautunut.

Saatuaan yöpuvun ylleen pujahti hän vuoteeseensa. Lakanat, jotka olivat hiukkasen kylmät ja aikaansaivat värityksen hänen ruumiissaan, lisäsivät vielä sitä kylmyyden, yksinäisyyden ja surun tunnetta, joka oli painostanut hänen mieltään jo kahden tunnin ajan.

Rosalie poistui yhä vain itkien ja Jeanne jäi odottamaan. Hän odotti huolestuneena, kouristavin sydämin, jotakin, jota hän kentiesi oli aavistanut ja josta isä oli hämärin sanoin puhunut, odotti sitä mystillistä ilmestystä, joka on rakkauden suurin salaisuus.

Hän ei ollut huomannut kenenkään astuvan portaita, kun hän kuuli ovellaan kolme kevyttä kolkutusta. Hän vapisi kauheasti eikä vastannut mitään. Kolkutus uudistui ja sitten lukko kitisi. Hän kätki päänsä peitteen alle ikäänkuin rosvo olisi tullut hänen huoneeseensa. Lattialla kuului hiljaisia, narahtelevia askeleita ja yht'äkkiä joku kosketti hänen vuodettansa.

Hän säpsähti hermostuneesti ja huudahti hiukkasen. Ja kohottaen päätään peitteen alta näki hän Julien'in seisovan edessään, hymyilevän ja katselevan häntä.

– Oi, kuinka pelästyttit minua, – sanoi Jeanne.

Julien jatkoi:

– Ettekö sitten odottanut minua lainkaan?

Jeanne ei vastannut mitään.

Julien seisoi siinä juhlapuvussaan, mahtavana ja komeana. Ja Jeannea hävetti kauheasti maata sillä lailla vuoteessaan tuon nuhteettomasti puetun miehen edessä.

He eivät tietäneet enää, mitä sanoa, mitä tehdä, eivätkä uskaltaneet katsoakaan toisiinsa tällä vakavalla hetkellä, josta riippuu koko elämän sisin onni.

Julien tunsu kentiesi hämärästi, mikä vaara piilee tuossa ottelussa ja mitä taitavaa itsensähillitsemistä, mitä ovelaa hellyyttä tarvitaan, ettei loukkaisi yhtäkään noista haaveiden täyttämän neitsyeellisen sielun hennoista siveyden vaistoista, sen äärettömän hienoista tunteista.

Senvuoksi tarttui hän hiljakeen Jeannen käteen, suuteli sitä ja, polvistuen hänen vuoteensa ääreen ikäänkuin alttarin eteen, kuiskasi äänellä, joka oli viono kuin tuulen henkäys:

– Tahdotteko rakastaa minua?

Silloin kohotti Jeanne rohkaistuneena päänsä ja vastasi hymyillen:

– Minähän jo rakastan teitä, armaani.

Julien otti huulilleen vaimonsa pienet, hienot sormenpäät ja sanoi tuon äänen vaimentajan vaikutuksesta muuttuneella sävyllä:

– Tahdotteko sitten näyttää minulle, että minua rakastatte?

Ja jälleen hämmentyneenä, täysin käsittämättä, mitä sanoi, vastasi Jeanne isänsä sanoja muistaen:

– Olen teidän kokonaan, armaani.

Julien peitti hänen kätensä kosteilla suudelmilla ja nousten hiljakeen tuli hän lähemmäksi hänen kasvojaan, joita Jeanne jälleen koetti piilottaa.

Jeanne pelästyi vaistomaisesti ja sopersi:

– Oi, älkää, minä pyydän.

Julien tuntui pettyneeltä, hieman loukatulta ja jatkoi vieläkin rukoilevalla, mutta jäykemmällä äänellä:

– Miksi pelkäätte, koska kuitenkin nyt olemme mies ja vaimo.

Jeanne pahastui tuosta lauseesta, mutta nöyränä ja alistuvaisena sanoi hän toistamiseen:

– Olen teidän kokonaan, armaani.

Silloin poistui Julien nopeasti pukuhuoneeseen, ja Jeanne kuuli selvästi hänen vaatteidensa kahinan kun hän riisuutui ja hänen taskussaan olevain rahain kilinän ja kenkään putoamisen permannolle.

Ja yht'äkkiä astui Julien yöpuvussaan, tohvelit jalassa, kiireesti poikki huoneen pannakseen kellonsa uunin reunalle. Sitten palasi hän takaisin pieneen viereiseen huoneeseen, jossa vielä liikkui vähän aikaa, ja kun Jeanne huomasi hänen taas tulevan kääntyi hän nopeasti toiselle kyljelleen ja sulki silmänsä. —

– Ettekö sitten tahdokaan olla pikku vaimoni? – lausui hänelle Julien tultuaan hänen viereensä.

Johon Jeanne kuiskaten sormiensä lomitse vastasi:

– Enkö sitä sitten jo ole?

Hiukan pahastuneella äänellä sanoi silloin Julien:

– Ette rakas; ettehan toki tahdo tehdä pilkkaa minusta?

Tämä tyytymätön äänen sävy liikutti Jeannen mielen niin, että hän yht'äkkiä kääntyi Julien'iin päin pyytääkseen anteeksi, häneltä. —

Mitä sitten tapahtui? Siitä ei Jeanne muistanut mitään, sillä hän oli kuin sekaisin; hänestä tuntui vain, että Julien peitti hänen huulensa loppumattomin, kiitollisin suudelmin.

Sitten Julien oli hänelle jotakin puhunut ja hän vastannut hänelle.

Kun Julien senjälkeen ei enää puhunut mitään eikä liikahtanutkaan, käänsi hän katseensa mieheensä ja huomasi hänen nukkuvan. Hän nukkui suu raollaan, kasvot levollisina! Hän nukkui!

Jeanne ei voinut sitä oikein uskoa ja hän pahastui siitä, loukkaantui tuosta unesta enemmän vielä kuin hänen rajusta käytöksestään, tuntien olevansa kohdeltu kuin mikäkin ensimmäinen vastaan tullut naikkonen. Kuinka saattoi hän nukkua tällaisena yönä? Mikä heidän välillään oli tapahtunut ei siis hänestä ollut mitään sen erikoisempaa! Oi, Jeanne olisi mieluummin tahtonut tulla piestyksi, jopa kolhituksi niin, että olisi mennyt tainnoksiin.

Jeanne ei hievahtanut enää paikaltaan; hän nojasi vain kyynärpäähensä kumartuneena Julieniin päin ja kuuli hänen huuliltaan kevyen hengityksen, joka välistä muuttui kuorsaukseksi.

Sitten valkeni aamu, ensin himmeänä, sitten kirkkaampana, sitten ruusunhohteisena, häikäisevänä. Julien aukaisi silmänsä, haukotteli, ojensi käsivartensa, katsahti vaimoonsa, hymyili ja kysyi:

– Oletko nukkunut hyvin, rakkaani?

Jeanne pani merkille, että Julien nyt sinutteli häntä, ja vastasi hämmästyneenä:

– Olen. Entä te?

Julien sanoi siihen:

– Minä, oikein hyvin.

Ja kääntyen vaimoonsa päin hän suuteli häntä ja rupesi sitten rauhallisesti puhelemaan. Hän selitteli vaimollensa suunnitelmiaan säästäväisyysaatteineen. Ja tuo usein esiintyvä säästäväisyys-sana hämmästytti Jeannea, joka kuunteli häntä täysin käsittämättä hänen sanojensa merkitystä, katseli häntä ja ajatteli tuhansia asioita, jotka kiitivät nopeasti hänen ohitsensa tuskin hipaistenkaan hänen sieluansa.

Kello löi kahdeksan.

– Kas niin, nyt täytyy nousta, – sanoi Julien, – meille nauretaan, jos olemme kauemmin vuoteessa.

Ja hän nousi ensimmäiseksi. Kun hän oli pukeutunut, auttoi hän kiltisti vaimoaankin pikku seikkoja myöten, sallimatta hänen kutsua Rosalie'ta avukseen.

Heidän lähtiessään huoneesta pysäytti hän vaimonsa ja sanoi:

– Tiedäthän, että me kahden kesken nyt voimme sinutella toisiamme, mutta vanhempiesi läsnäollessa on parasta toistaiseksi vielä odottaa. Kun palaamme häämatkaltamme on se aivan luonnollista.

Jeanne tuli esille vasta aamiaiseksi. Ja päivä kului kuin tavallisesti, aivan kuin ei mitään uutta olisi tapahtunut. Talossa oli vain yksi mies lisää.

V

Neljä päivää myöhemmin ilmestyi matkavaunu, joka oli vievä heidät Marseille'hin.

Ensimmäisen tuskallisen yön jälkeen oli Jeanne jo tottunut Julien'iin, hänen suudelmiinsa ja helliin hyväilyihinsä, vaikka ei vastahakoisuus noihin suhteihin nähden hänessä ollutkaan vähentynyt.

Julien oli hänestä kaunis, Jeanne rakasti häntä ja tunsu olevansa uudelleen onnellinen ja iloinen.

Jäähyväiset suoritettiin nopeasti ja ilman ikävän tunnetta. Paronitar yksin tuntui liikutetulta. Ja kun vaunu oli valmis lähtemään, pisti hän ison kukkaron, joka oli raskas kuin olisi ollut lyijyä täynnä, tyttärensä käteen, sanoen:

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.